

**Громадський моніторинг Державної програми з утвердження
гендерної рівності в українському суспільстві (до 2010 р.)**

Мережа “Жіночий консорціум України”

Громадський моніторинг Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві (до 2010 р.)/ Жіночий консорціум України. – Київ, 2011

Проведення громадського моніторингу та оприлюднення його результатів здійснено за підтримки Програми „Верховенство права” Міжнародного фонду „Відродження”.

Громадський моніторинг висвітлює стан реалізації Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві, яка впроваджувалась протягом 2006–2010 рр. В документі висвітлюються досягнення та виклики, які супроводжували процес упровадження Програми на національному та місцевому рівнях, узагальнюються висновки та надаються рекомендації щодо формування гендерної політики в майбутньому.

У збиранні та обробці інформації про впровадження Державної програми на обласному рівні взяли участь громадські організації:

- Благодійний фонд „Майбуття”, м. Львів;
- Вінницька громадська організація „Пані Всесвіт”;
- Вінницьке об'єднання обласних громадських організацій „Відкрите суспільство”;
- Волинська обласна громадська організація „Гендерний центр”;
- Гендерний інформаційно-аналітичний центр „Крона”;
- Громадський рух „Віра, Надія, Любов”;
- Громадська організація „Регіон Карпат” НЕЕКА;
- Жіночий інформаційно-консультативний центр, м. Житомир;
- Запорізька жіноча організація „Центр громадянсько-соціальних ініціатив”;
- Кіровоградська дитяча екологічна громадська організація „Флора”;
- Коаліція молодіжних громадських організацій Черкаської області „Молода Черкащина”;
- Луганська громадська організація „Жінки Донбасу”;
- Первомайська молодіжна громадська організація „Жіночий інформаційно-консультативний центр „Ольвія”;
- Полтавський обласний осередок Ліги соціальних працівників України;
- Сумський обласний благодійний фонд „Благовіст”;
- Тернопільська міська громадська організація „Адаптаційний чоловічий центр”;
- Херсонський обласний центр „Успішна жінка”;
- Хмельницька обласна громадська організація Подільський центр „Гендерна рада”;
- Центр підтримки громадських ініціатив „Чайка”, м. Рівне;
- Чернівецьке обласне громадське молодіжне об'єднання „Сучасник”;
- Чернігівська обласна організація Спілки жінок України.

Авторський колектив: Лариса Магдюк, Оксана Ярош, Тетяна Іваніна, Світлана Ходакова, Наталія Точилєнкова, Катерина Стецюра.

Загальна редакція: Марія Алексеєнко, голова ради „Жіночого консорціуму України”.

Корегування: Тетяна Небесна.

Зміст

Резюме моніторингу	5
Мета і завдання.....	5
Методологія	5
Термінологія	6
Успішні практики	7
Основні висновки.....	7
I. Інституційний аспект в утвердженні гендерної рівності в Україні	8
1. Національний рівень забезпечення рівних прав та можливостей згідно з Державною програмою	8
1.1. Повноваження державних інституцій відповідно до Державної програми	8
1.2. Інформація про учасників моніторингу	10
1.3. Інституційне утвердження гендерної рівності на державному рівні	11
1.4. Міжвідомча рада з питань сімейної, гендерної політики, демографії та протидії торгівлі людьми	13
1.5. Гендерні ради при центральних органах виконавчої влади.....	14
1.6. Розміщення інформації про гендерну політику на веб-сайтах	14
1.7. Висновки	15
2. Регіональний рівень забезпечення рівних прав та можливостей згідно з Державною програмою.....	16
2.1. Обласні програми з утвердження гендерної рівності.....	16
2.2. Гендерні громадські ради при обласних державних адміністраціях	17
2.3. Інститут гендерних радників в областях	17
2.4. Регіональні постійно діючі гендерні центри (ресурсні та освітні)	19
2.5. Висновки	20
II. Фінансування Державної і обласних програм	22
1. Фінансування Державної програми	22
2. Фінансування обласних програм	22
3. Джерела фінансування програм гендерної рівності та співпраця з ГО	23
4. Висновки	23
III. Співпраця влади і громадськості для впровадження гендерної політики, підтримка громадських ініціатив	24
1. Відкритість органів влади	24
2. Співпраця з громадськими організаціями	27
3. Висновки	31
IV. Проблемні питання, які не враховані в Державній програмі	32
V. Загальні рекомендації	34
Перелік додатків	36

Умовні скорочення

Головне управління державної служби	ГУДС
Державна програма з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві до 2010 року	Державна програма
Державний комітет гірничого нагляду України	ДГПН
Державний комітет телебачення і радіомовлення	ДКТР
Європейська комісія	ЕК
Європейський Союз	ЄС
Жіночий консорціум України	ЖКУ
Міністерство внутрішніх справ	МВС
Міністерство вугільної промисловості	МВП
Міністерство економіки	МЕ
Міністерство з питань житлово-комунального господарства України	МПЖКГ
Міністерство закордонних справ	МЗС
Міністерство культури і туризму	МКТ
Міністерство надзвичайних ситуацій	МНС
Міністерство оборони	МО
Міністерство освіти і науки	МОН
Міністерство охорони навколишнього середовища	МОНС
Міністерство праці і соціалістики	МПСП
Міністерство промислової політики	МПП
Міністерство регіонального будівництва	МРБ
Міністерство сім'ї, молоді та спорту	Мінсім'ямолодьспорт
Національна академія наук	НАН
Національна телекомпанія	НТКУ
Недержавні організації	НДО
Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй	ПРООН

Резюме моніторингу

Мета і завдання

27 грудня 2006 р. Кабінет Міністрів України затвердив Державну програму з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року (надалі – Державна програма). Державна програма мала досить амбіційну мету – „утвердження рівних прав жінок і чоловіків та рівних можливостей для їх реалізації як основного права людини”, якої планувалося досягти через низку конкретніших завдань, що передусім передбачали створення відповідної інституційної бази для впровадження гендерної політики, приведення законодавства у відповідність із Законом України „Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків”, забезпечення інтегрування гендерних підходів у роботу національних та місцевих органів влади, а також у державні програми, що є дотичними до життєдіяльності жінок і чоловіків в Україні.

Попри те, що громадські організації неодноразово наголошували на декларативності Державної програми, зокрема з огляду на невизначеність критеріїв її оцінювання, варто зауважити, що вона стала першим документом, який визначив державну політику досягнення рівних прав і можливостей для жінок і чоловіків, та певним дороговказом для планування заходів у цій площині. Усі попередні державні та обласні документи фокусувалися лише на покращенні становища жінок та захисті їхніх прав, що часом хибно сприймається як гендерна політика.

Коли планувався моніторинг, у середині 2010 року, наприкінці діяльності Програми, громадські організації ставили за мету оцінити ефективність її впровадження, а також визначити проблеми, яких необхідно уникати в процесі розроблення та впровадження наступної Державної програми.

Разом з тим, адміністративна реформа, яка припала на період здійснення моніторингу, актуалізувала ще кілька питань. У зв'язку зі скасуванням Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту, яке було відповідальним за координацію зусиль, спрямованих на впровадження гендерної політики, а також із тим, що повноваження вищезазначеного органу влади було передано Міністерству соціальної політики (відповідно до Указу Президента України № 389/2011 від 6 квітня 2011 року), а також зважаючи на те, що в більшості центральних органів влади відбулися кадрові зміни, постала необхідність у збереженні інституційної пам'яті про досягнення та виклики, які супроводжували впровадження Державної програми.

Ми сподіваємося, що висновки і рекомендації даного моніторингу будуть корисні представникам державних органів влади, місцевого самоврядування, експертам, громадськості для розроблення наступних програм і проектів з утвердження гендерної рівності, а також для інтеграції гендерного компоненту в інші державні та обласні програми.

Методологія

Оцінювання ефективності впровадження Державної програми проводилось у таких чотири етапи, що загалом відповідає методиці, розробленій Програмою рівних можливостей та прав жінок ПРООН-ЄС разом з Міністерством у справах сім'ї, молоді та спорту¹:

- формальне оцінювання (оцінювання структури, функціональне призначення, результати);

¹ Система оцінювання виконання та впливу обласних цільових програм щодо забезпечення рівності жінок та чоловіків // Семінар для радників з гендерних питань.– Київ, 29 лютого 2009 року.

- кількісне оцінювання впливу Державної програми на існуючу ситуацію (аналіз даних офіційної статистики та інших кількісних показників, що можуть бути свідченням змін в результаті реалізації заходів Програми);
- якісне оцінювання впливу програми на існуючу ситуацію;
- рекомендації щодо покращення діяльності з виконання Державної програми.

Для збирання інформації під час моніторингу було використано кілька методів: 1) опитування шляхом анкетування; 2) безпосереднє спілкування з представниками органів влади та громадськими організаціями; 3) аналіз наявних документів, звітів, публікацій; 4) аналіз інтернет-ресурсів, зокрема веб-сайтів центральних органів влади.

Спеціальні запитальники, що надсилалися як інформаційний запит, було адаптовано окремо для центральних органів виконавчої влади і для місцевої влади².

Запитальники для центральних органів виконавчої влади було надіслано на ім'я їх керівників. Загальна кількість таких відомств відповідно до Державної програми становить 29. Відповіді було отримано від 21 установи. Показово, що більшу відкритість і оперативність у наданні інформації та відповідей виявили установи, які не є „профільними” у впровадженні гендерної політики, напр., Міністерство житлово-комунальної сфери, Міністерство промислової політики тощо, на противагу тим, які мають безпосереднє відношення до впровадження гендерної політики та координації зусиль, як-от Міністерство сім'ї, молоді та спорту, і для отримання інформації від яких організаторам моніторингу довелося надсилати повторні інформаційні запити.

Запитальники для місцевих органів влади надсилалися організаціями-партнерами Жіночого консорціуму України як офіційні запити. Загалом відповіді було отримано від представників 25 адміністративних одиниць України (23 області, міста Київ і Первомайськ Миколаївської області) із 27 запланованих. Не отримано відповіді від представників Миколаївської області, АР Криму та міста Севастополя.

Питання були покликані оцінити:

- 1) наявність і ефективність механізмів забезпечення гендерної рівності на національному та регіональному рівнях;
- 2) фінансове забезпечення виконання Програми на національному і обласному рівнях;
- 3) змістове наповнення державної і обласних програм;
- 4) взаємодія органів державної влади і громадських організацій;
- 5) успішні практики у впровадженні Програми;
- 6) проблемні питання, на які варто звернути увагу в наступній програмі.

Термінологія

Як зазначалося вище, проведення моніторингу припало на час державної адміністративної реформи. Це призвело не лише до перерозподілу повноважень між центральними органами виконавчої влади, а й до зміни назв. Так, наприклад, Міністерство освіти і науки було перейменовано в Міністерство освіти, науки, молоді та спорту, Міністерство праці і соціальної політики – у Міністерство соціальної політики.

Відповідно, цю зміну відображено у тексті моніторингу, в якому використовуються як попередні, так і нинішні назви. Вживання тієї чи іншої назви залежить від того, коли було отримано відповідь на запитання моніторингу – до перерозподілу повноважень чи після нього.

² Додаток 5. Запитальник моніторингу

Успішні практики

Для визначення успішних практик, досвід реалізації яких може передаватись іншим органам або областям, респондентам було запропоновано визначити приклади заходів, що дали позитивний ефект в ході виконання Державної програми.

Надані відповіді не зовсім задовольнили очікування організаторів моніторингу, оскільки на їх основі важко судити про те, наскільки той чи інших приклад є об'єктивно успішним.

Так, наприклад, МЗС як успішну практику відзначило „позитивну динаміку у впровадженні гендерної рівності на дипломатичній службі – збільшення кількості жінок, зокрема, на керівних посадах в МЗС”. Для підтвердження цієї інформації необхідно проводити окремий аналіз. Водночас, останнім часом ми не прослідкували інформації про призначення жінок послами України, жінки не представлені також серед найвищого керівництва міністерства.

Важко також оцінити частину відповідей на запитання стосовно успішних практик від місцевих органів виконавчої влади. Особливо в тих випадках, коли давались просто короткі назви успішних практик або інформація стосовно тих чи інших ініціатив, як-от: ярмарок соціальних технологій для обміну досвідом між НПО та державними організаціями; обласний конкурс „Соціальні ініціативи” (з окремою номінацією „Жінка року”); програма „Активізація жінок на місцевому рівні”; щорічне проведення громадських форумів до міжнародної акції „16 днів протидії гендерному насильству”; підписання угод про партнерство між Програмою розвитку ООН в Україні, обласною радою та облдержадміністрацією; реалізація обласної програми „Неповні сім'ї: гендерні аспекти для одиноких матерів і батьків” тощо.

Зважаючи на отриману інформацію, можна підсумувати, що більшість органів центральної й місцевої виконавчої влади не проводять оцінювання ефективності своєї діяльності щодо впровадження гендерної політики. Немає конкретних індикаторів вимірювання власних досягнень. За таких умов організаціям і установам майже неможливо визначити власний прогрес. Тому одна з рекомендацій моніторингу – розробити методикку виявлення успішних практик для їх подальшого поширення та відтворення.

Разом з тим, низку прикладів із наведених респондентами було визнано такими, на які варто зважати як на успішні. Вони подаються в тексті моніторингу відповідно до тематики розділів.

Основні висновки

Державна програма стала формальною основою, на якій планувалося створити інституційну базу для впровадження гендерної політики. В ході виконання Державної програми намітилися певні позитивні практики, які потребують подальшого вивчення і поширення серед зацікавлених осіб та організацій. Разом з тим, Державна програма не стала ефективним інструментом впровадження гендерної політики, як це декларувалося в її цілях і завданнях, і не забезпечила інтегрування гендерних підходів у роботі національних та місцевих органів влади, а також у державних програмах, що є дотичними до життєдіяльності жінок і чоловіків в Україні, як, наприклад, програми соціально-економічного розвитку. Низьку пріоритетність гендерної політики в Україні засвідчив, зокрема, брак фінансування Державної програми та обласних програм. Багато актуальних гендерних питань залишилися поза увагою програми і мають бути враховані в процесі узгодження наступної.

I. Інституційний аспект в утвердженні гендерної рівності в Україні

1. Національний рівень забезпечення рівних прав та можливостей згідно з Державною програмою

1.1. Повноваження державних інституцій відповідно до Державної програми

Досягнення рівності між жінками і чоловіками є однією з передумов забезпечення стабільного розвитку українського суспільства на засадах демократії – це зазначено у преамбулі до Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року³. Невід’ємною складовою демократичного розвитку є співпраця держави й громадського сектора, яка передбачає не лише розроблення та участь останнього у виконанні державних програм, а й моніторинг та оцінювання ефективності державної політики.

Одним із завдань, які ставила перед собою ВГО „Жіночий консорціум України” під час проведення громадського моніторингу, було висвітлити виконання Державної програми державними структурами, включно із центральними органами виконавчої влади, державними комітетами, іншими установами.

Постановою Кабінету Міністрів України (№ 1834 від 27 грудня 2006 року) „Про затвердження Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року” були затверджені зобов’язання та відповідальність державних структур щодо виконання завдань Державної програми, серед яких (основні завдання)⁴:

- **Міністерство у справах сім’ї, молоді та спорту** – здійснення координаційних функцій та реалізація заходів щодо залучення бюджетних і позабюджетних коштів для зазначених цілей Державної програми, створення при центральних та місцевих органах виконавчої влади консультаційно-дорадчих органів, експертних робочих груп з гендерних питань за участю науковців і представників громадських організацій, підготовка державної доповіді про виконання в Україні Конвенції ООН „Про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок”, ініціювання створення при Кабінеті Міністрів України Міжвідомчої гендерної ради та координація її роботи; співробітництво з іншими структурами у виконанні інших програмних завдань;
- **Міністерство юстиції** – складення плану проведення гендерно-правової експертизи актів законодавства, розроблення та здійснення заходів щодо приведення законодавства України у відповідність із міжнародними нормами та стандартами у сфері забезпечення гендерної рівності; проведення аналізу міжнародно-правових документів з питань гендерної рівності та забезпечення підготовки пропозицій стосовно доцільності приєднання до них України;
- **Міністерство закордонних справ** – здійснення заходів з приведення законодавства України у відповідність із міжнародними нормами та стандартами у сфері забезпечення гендерної рівності; забезпечення паритетного представництва жінок і чоловіків у міжнародних делегаціях; забезпечення участі України у заходах з питань гендерної рівності, що проводяться під егідою Ради Європи, ООН, ОБСЄ та інших міжнародних організацій;

3 Звіт про виконання Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року// http://www.kmu.gov.ua/sport/control/uk/publish/article;jsessionid=390C92A6B31DF187A1070EE58F7BB753?art_id=116924&cat_id=93297

4 Постанова Кабінету Міністрів України (№ 1834 від 27 грудня 2006 року) „Про затвердження Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року”// <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1834-2006-%EF&pass=4/UMfPEGznhhBTz.Zirl6bpaHI4Ros80msh8Ie6>

- **Головдержслужба** – проведення гендерного аналізу кадрового складу центральних та місцевих органів виконавчої влади, а також працівників галузей; врахування під час формування кадрового резерву та затвердження на керівні посади в органах виконавчої влади показника пропорційно збалансованого представництва кандидатур кожної статі; забезпечення стажування осіб, що перебувають у резерві на керівні посади в центральних та місцевих органах виконавчої влади, з дотриманням вимог гендерної рівності; проведення навчання з питань гендерної рівності для різних категорій державних службовців, інше;
- **Міністерство праці і соціальної політики** – проведення аналізу рівня доходів жінок і чоловіків у різних галузях відповідно до цілей розвитку, проголошених Декларацією тисячоліття ООН;
- **Державний комітет статистики** – проведення аналізу рівня доходів жінок і чоловіків у різних галузях відповідно до цілей розвитку, проголошених Декларацією тисячоліття ООН; визначення кількісних та якісних показників оцінки стану утвердження гендерної рівності; продовження підготовки і видання статистичного збірника „Жінки і чоловіки в Україні”;
- **Держгірпромнагляд** – здійснення заходів, спрямованих на формування свідомого ставлення суспільства до забезпечення гендерної рівності в галузі охорони праці та промислової безпеки; вжиття необхідних заходів для створення безпечних для життя і здоров'я умов праці;
- **Міністерство освіти й науки** – розроблення для різних верств населення спеціальних просвітницьких програм з подолання гендерних стереотипів і формування гендерної культури;
- **Держкомтелерадіо, Національна телекомпанія, Національна радіокомпанія** – підготовка та розповсюдження разом із засобами масової інформації циклів теле- і радіопередач з питань утвердження паритетних відносин, подолання гендерних стереотипів щодо ролі чоловіків і жінок у сім'ї та суспільстві, утвердження духовних цінностей, патріотичного та духовного виховання населення, формування відповідального материнства і батьківства, забезпечення гендерної рівності в духовній сфері; вирішення питання щодо надання фахівцям центральних і місцевих органів виконавчої влади можливостей для виступу з питань гендерної рівності в засобах масової інформації; сприяння висвітленню у ЗМІ ходу виконання Державної програми;
- **Державний комітет у справах національностей та релігій** – всебічне сприяння релігійним організаціям у реалізації добродійних проектів;
- **Міністерство культури та туризму** – проведення у закладах культури культурно-мистецьких акцій, читацьких на науково-практичних конференцій, спрямованих на піднесення ролі жінки та утвердження гендерної культури у суспільстві;
- **Міністерство внутрішніх справ** – проведення семінарів, тренінгів, засідань круглих столів за участю викладачів вищих навчальних закладів МВС для дільничних інспекторів міліції та слухачів (курсантів) училищ початкової підготовки працівників міліції з питань запобігання насильству щодо жінок і чоловіків; забезпечення продовження роботи телефонної „гарячої лінії” та мережі телефонів довіри з питань подолання насильства щодо жінок і чоловіків; проведення інформаційно-просвітницьких та освітніх заходів з питань протидії насильству щодо жінок і чоловіків; удосконалення методики розслідування злочинів, пов'язаних із насильством у сім'ї, а також методики навчання працівників органів внутрішніх справ;
- **Міністерство економіки** – забезпечення впровадження гендерного компонента в усі міжнародні проекти і програми, які реалізуються в Україні на національному та регіональному рівнях за підтримки міжнародних організацій і фондів;
- **Міністерство оборони** – введення до планів міжнародного співробітництва центральних органів виконавчої влади заходів щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, зокрема у сфері оборони, в рамках обміну досвідом із країнами, які мають значні здобутки у цій сфері;

- **Держспоживстандарт** – проведення моніторингу дотримання засобами масової інформації вимог щодо забезпечення рівноправності статей під час розміщення рекламних оголошень стосовно працевлаштування, публікації матеріалів, присвячених ситуації на ринку праці, а також висвітлення ролі жінок і чоловіків в усіх сферах життєдіяльності;
- **Національна академія наук** – проведення експертизи навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників для загальноосвітніх і вищих навчальних закладів щодо їх відповідності принципам забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; проведення моніторингу виконання Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року за всіма напрямками, в усіх галузях і сферах життєдіяльності суспільства, а також у розрізі регіонів.

1.2. Інформація про учасників моніторингу

В рамках моніторингу було отримано відповіді від 21 центрального органу виконавчої влади, інших органів і служб, визначених відповідальними за впровадження Державної програми (із 29 органів, до яких було надіслано запити), а саме від:

1. Міністерства праці та соціальної політики України (департамент стратегії соціального розвитку);
2. Міністерства вугільної промисловості України (управління кадрів та трудових ресурсів);
3. Міністерства промислової політики України (управління кадрів);
4. Міністерства регіонального розвитку та будівництва України (управління роботи з персоналом);
5. Міністерства з питань житлово-комунального господарства України (управління кадрового забезпечення);
6. Міністерства культури і туризму (відділ регіональної політики);
7. Міністерства закордонних справ (департамент зв'язків із закордонним українством і культурно-гуманітарного співробітництва);
8. Міністерства економіки (департамент розвитку соціальної та гуманітарної сфери);
9. Міністерства надзвичайних ситуацій України (управління соціально-гуманітарної роботи та психологічного забезпечення);
10. Міністерства внутрішніх справ України (відділ моніторингу дотримання прав людини в діяльності органів внутрішніх справ);
11. Міністерства освіти і науки України (відділ позашкільної освіти, виховної роботи та захисту прав дитини);
12. Міністерства оборони України (департамент соціальної та гуманітарної політики);
13. Головного управління державної служби України (керівництво);
14. Державного комітету телебачення та радіомовлення України (відділ законопроектної роботи юридичного управління);
15. Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки України (сектор із забезпечення міжнародної діяльності та взаємодії з Верховною Радою України, Секретаріатом Кабінету Міністрів України і зв'язків із засобами масової інформації);
16. Національної академії наук (кафедра теорії держави і права, центр правових досліджень гендерної політики, відділ теорії держави і права України Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України);
17. Міністерства охорони навколишнього середовища (керівництво);
18. Міністерства юстиції (керівництво);
19. Міністерства фінансів (керівництво);

20. Міністерства сім'ї, молоді та спорту (керівництво);
21. Національної телекомпанії України (керівництво).

Із органів, які надіслали свої відповіді, 16 надали їх у запропонованому форматі (відповіді на запитання запитальника). Міністерство фінансів та Міністерство охорони навколишнього середовища надали узагальнені відповіді у формі листів. Міністерство сім'ї, молоді та спорту надіслало інформацію про виконання Державної програми, зведену міністерством на основі інформації, яку надсилають центральні органи виконавчої влади. Міністерство юстиції у листі-відповіді зазначило, що відповідну інформацію надає напряму Міністерству сім'ї, молоді та спорту. Національна телекомпанія України (УТ-1) зазначила, що не може, будучи державним підприємством, а не органом центральної або місцевої влади⁵, взяти участь у моніторингу.

Зважаючи на це, відповіді згаданих вище п'яти установ, відповідальних за впровадження Державної програми, вдалося проаналізувати лише частково.

Жодної відповіді не було надано Міністерством охорони здоров'я, Мінпалива та енергетики, Мінінфраструктури, Державним комітетом статистики, Держспоживстандартом, Національною радіокомпанією.

1.3. Інституційне утвердження гендерної рівності на державному рівні

Згідно з нормативними документами щодо забезпечення впровадження політики рівних прав і можливостей на рівні центральних органів виконавчої влади, відповідальними посадовими особами мають бути заступники міністрів, інші керівні особи. Разом з тим, оперативну роботу, як показав моніторинг, здійснюють спеціалісти на рівні заступників директорів департаментів, начальників відділів або головних спеціалістів підрозділів з питань трудових ресурсів, роботи з персоналом, розвитку, законопроектної роботи юридичного управління тощо.

Досвід роботи на посаді учасників моніторингу варіювався від 1 місяця до 5,5 років, лише в одному випадку він склав 13 років.

До переліку службових обов'язків згідно з посадою гендерну складову включено в 12 міністерствах та службах із тих 16, працівники яких надали відповіді у форматі запитальника (не включено у відділі законопроектної роботи юридичного управління Державного комітету телебачення та радіомовлення України, в Мінрегіонбуді, в Держгірпромнагляді, в НАН України). При цьому респонденти з одинадцяти установ надали пояснення щодо змісту цих посадових обов'язків, які передбачають координацію роботи департаменту міністерства в напрямку впровадження питань гендерної рівності (Мінпраці, МЗС), представницьку роботу в експертній групі з гендерних питань (згідно з розпорядженням Мінвуглепрому від 01.06.2010 № 20-р), участь у розробці та виконанні заходів міністерства щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків (Мінпромполітики), узагальнення та подання інформації про хід виконання Державної програми до Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту (Мінрегіонбуд та інші).

12 респондентів (із 16, які надали відповіді у форматі запитальника) зазначили, що діяльність, спрямована на виконання Державної програми, входить до їхніх службових обов'язків. У чотирьох випадках відповідна діяльність до посадових обов'язків не включена (напр., у представників Мінрегіонбуду, МЗС).

Діяльність стосовно розвитку та підтримки гендерної політики в рамках Державної програми передбачала наступне:

5 В назві опитувальника було зазначено, що його було розроблено для центральних та місцевих органів влади.

- узагальнення інформації щодо стану виконання Програми;
- підготовку та надання Мінсім'ямолодьспорту інформації для щорічної державної доповіді щодо утвердження гендерної рівності в Україні;
- участь у розробленні проектів законів та інших нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України з питань, що належать до компетенції установ;
- розроблення методичних рекомендацій, пропозицій з питань реалізації гендерної політики;
- планування діяльності за напрямком, оперативне виконання завдань щодо розроблення та контролю за виконанням приписів нормативно-правових, програмних, планувальних документів щодо впровадження гендерної політики;
- формування кадрового резерву на керівні посади державних службовців міністерств з урахуванням пропорційно збалансованого представництва кандидатур кожної статі;
- забезпечення стажування з дотримання вимог гендерної рівності для осіб, що перебувають у резерві на керівні посади; здійснення заходів, спрямованих на формування свідомого ставлення суспільства до забезпечення гендерної рівності в галузі охорони праці та промислової безпеки;
- підготовку та надання інформації про хід виконання Державної програми; проведення моніторингу виконання Державної програми;
- забезпечення дотримання керівниками закладів та установ при розгляді кадрових питань принципів гендерної рівності;
- проведення гендерного аналізу кадрового складу центральних та місцевих органів виконавчої влади, а також працівників галузей;
- опрацювання та погодження проектів актів, які розроблено центральними органами виконавчої влади на виконання Державної програми;
- здійснення координації діяльності органів військового управління з місцевими органами виконавчої влади, з громадськими організаціями, відповідно до чинного законодавства України з питань дотримання гендерної рівності;
- організацію взаємодії з громадськими організаціями з метою ефективної роботи, обміну досвідом та інформацією, визначення шляхів запобігання дискримінації за ознакою статі;
- підготовку пропозицій для визначення науково-дослідницьким та навчальним установам завдань щодо організації досліджень з питань гендерної проблематики;
- проведення інформаційно-пропагандистських заходів та надання фахівцям методичної допомоги щодо питань гендерної рівності; підготовку програмно-методичних, інформаційно-довідкових матеріалів з питань гендерної рівності;
- розгляд та аналіз звернень громадян з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Зазначена діяльність проводилася на підставі наказів міністерств (наказ Мінпромполітики України від 17.05.2007 р. № 225 „Про затвердження заходів Мінпромполітики України на виконання Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року”; наказ „Про затвердження Плану заходів з впровадження гендерних підходів у роботі МКТ” від 10.12.2008 № 1556/0/16-08); відповідно до доручень уряду та керівництва відповідних організацій (Держкомтелерадіо) тощо.

Наповнення практичної реалізації Державної програми відповідало напрямам та формам роботи, прийнятним для відповідних установ. Зокрема, респонденти відзначили проведення аналізу стану доходів жінок та чоловіків, створення експертної робочої групи з гендерних питань; проведення стажувань для чоловіків і жінок у паритетному співвідношенні та відповідне формування кадрового резерву (всі респонденти).

В установах було організовано та проведено тренінги з дотримання рівних прав чоловіків і жінок для керівників закладів культури, культурно-мистецькі заходи, створено документальні кінофільми, спрямовані на піднесення ролі жінки у суспільстві та утвердження гендерної культури громадян. Кілька респондентів повідомили про створення робочих груп з впровадження гендерних підходів у роботу міністерств (наприклад, накази Міністерства економіки від 15.10.2007 № 345 та від 09.11.2009 № 1237). Дехто відвідав семінари з логіко-структурних підходів до впровадження гендерної політики, з гендерного бюджетування, з впровадження гендерних підходів у діяльність органів виконавчої влади або взяли участь у робочих групах з розроблення проектів актів щодо впровадження гендерної рівності в українському суспільстві. Проаналізувати ефективність та вплив зазначених заходів та навчальних програм у ході моніторингу не вдалося.

1.4. Міжвідомча рада з питань сімейної, гендерної політики, демографії та протидії торгівлі людьми

5 вересня 2007 року на виконання Державної програми при Кабінеті Міністрів України було створено Міжвідомчу раду з питань сімейної, гендерної політики, демографії та протидії торгівлі людьми⁶ (Постановою Кабміну № 1087 „Про консультативно-дорадчі органи з питань сім’ї, гендерної рівності, демографічного розвитку та протидії торгівлі людьми”) і затверджено її Положення. Головою вищеназваної ради призначено міністра України у справах сім’ї, молоді та спорту.

За офіційними даними, було проведено організаційну роботу щодо формування і затвердження її персонального складу. В період 2009–2010 років було проведено 5 засідань Ради (2009 р. – 3; 2010 – 2). На засіданнях обговорювались наступні питання: рекомендації міжнародних експертів щодо посилення національного механізму впровадження гендерної політики; проблемні питання у сфері попередження насильства в сім’ї, протидії торгівлі людьми та шляхи їх розв’язання; проблемні питання у сфері гендерної політики та шляхи їх розв’язання, внесення змін до Закону України „Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків”; плани роботи щодо співпраці зацікавлених сторін та учасників Ради; національний механізм забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні; представлені державні доповіді про виконання Закону України „Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків”, „Гендерна освіта і просвіта в Україні” (МОН), „Гендерна експертиза законодавства” (Мін’юст), „Впровадження гендерної статистики в Україні” (Держкомстат).

Організатором роботи Міжвідомчої ради став Департамент сімейної та гендерної політики Міністерства сім’ї, молоді та спорту, співорганізаторами – Міністерство освіти та науки, МВС, Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин, Програма рівних можливостей та прав жінок в Україні ПРООН та Програма сприяння Парламенту України.

Результатами роботи Міжвідомчої ради, за офіційними джерелами, стали рішення, спрямовані на підтримку Національної кампанії „Стоп насильству!”; створення експертних робочих груп з гендерних питань при центральних органах виконавчої влади та забезпечення їх діяльності; призначення радника керівників центральних органів виконавчої влади з гендерних питань; розроблення проекту Концепції Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2015 року; рекомендації міжнародних експертів щодо поліпшення ситуації з впровадження гендерної політики в Україні⁷.

6 Додаток 2. Наказ „Про затвердження персонального складу Міжвідомчої ради з питань сім’ї, гендерної рівності, демографічного розвитку та протидії торгівлі людьми”// Міністерство у справах сім’ї, молоді та спорту від 30.06.2010.

7 Звіт Мінсім’ямолодьспорту про виконання Державної програми з утвердження гендерної рівності в україн-

Разом з тим, згідно з результатами незалежного моніторингу Жіночого консорціуму України, відповіді респондентів стосовно обізнаності про Міжвідомчу координаційну раду з питань сімейної, гендерної політики, демографічного розвитку та протидії торгівлі людьми розділилися практично порівну – половина опитаних зауважили, що не мали інформації про діяльність Ради. І навіть серед тих, хто володів цією інформацією, участь у роботі Ради взяли лише представники від двох міністерств – заступники керівників Мінсоцполітики та Мінекономіки. Ніхто з респондентів не виносив на порядок денний Ради свої пропозиції. Респонденти також не змогли однозначно оцінити ефективність роботи Міжвідомчої координаційної ради.

1.5. Гендерні ради при центральних органах виконавчої влади⁸

Гендерні ради в центральних органах виконавчої влади створювалися протягом трьох років, починаючи з 2006 р. (МЗС) до 2009 (МЧС). Найбільшу їх кількість було створено протягом 2007 року на основі відповідних наказів або інших внутрішніх документів⁹ при Міністерстві України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерстві праці та соціальної політики України, Міністерстві внутрішніх справ України, Міністерстві освіти та науки України, Міністерстві юстиції України, Міністерстві економіки України, Міністерстві охорони здоров'я України, Міністерстві культури і туризму України, Державному комітеті телебачення і радіомовлення України та при Державному департаменті статистики України. Хоча при Міністерстві оборони такої групи створено не було, робота над гендерною проблематикою там теж розпочалась.

До складу робочих груп повинні були входити спеціаліст з гендерних питань, консультант/радник з гендерних питань, представники підрозділів відповідних міністерств та члени громадських рад.

Ці групи повинні були інтегрувати гендерні підходи для застосування в конкретних сферах діяльності окремих міністерств. При цьому детальну інформацію про діяльність цих дорадчих органів надали лише Мінпраці, Мінпромполітики та Держкомтелерадіо.

Позитивний вплив роботи гендерних рад, за визначенням респондентів, виразився у підвищенні обізнаності держслужбовців щодо гендерної рівності, сприянні формуванню лояльного ставлення працівників до позитивної динаміки у співвідношенні жінок і чоловіків на дипломатичній службі, до проведення заходів гендерної тематики та участі в них. Разом з тим, кількісного і якісного підтвердження цієї інформації в результаті незалежного моніторингу отримано не було.

У Держкомтелерадіо та МЗС були призначені радники з питань політики гендерної рівності. В усному інтерв'ю представницею Мінпраці було зазначено, що міністерство хоче ввести таку посаду як штатну, проте наразі для цього немає відповідного фінансування.

За офіційними даними, станом на 2010 рік радники з гендерних питань були також при Прем'єр-міністрові України, міністрі у справах сім'ї, молоді та спорту, міністрі оборони. Проте детальнішої інформації про ефективність їхньої діяльності в ході моніторингу отримати не вдалося.

1.6. Розміщення інформації про гендерну політику на веб-сайтах

У ході проведення моніторингу було проведено контент-аналіз інформації 20 веб-сайтів¹⁰. Аналіз мав на меті виявити наявність на сайтах центральних органів виконавчої влади публіч-

ському суспільстві на період до 2010 року // <http://www.kmu.gov.ua>

⁸ Там само.

⁹ Комітет з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин // <http://kompravlud.rada.gov.ua> та „Волинські перспективи” // <http://v-perspektyvy.com.ua>

¹⁰ Додаток 7: Перелік сайтів, що аналізувалися

ної інформації про інституційне забезпечення впровадження гендерної політики окремих органів влади або будь-якої іншої інформації, що стосується впровадження політики рівних прав і можливостей у сфері повноважень окремих органів влади.

В результаті аналізу визначено, що веб-сайти центральних органів влади майже не використовуються як джерело інформації із зазначеної проблематики: на більшості сайтів міністерств не надається ані інформація про осіб чи підрозділи, відповідальні за впровадження політики рівних прав і можливостей, ані гендерно диференційована статистика чи показники.

Лише на сайтах дев'яти міністерств було знайдено інформацію, яка більшою або меншою мірою стосується політики рівних прав і можливостей. Це Мінсім'ямолодьспорт, МВС, Мін'юст, Міноборони, Мінпраці, Міносвіти, Мінфін, МОЗ і МЗС.

Здебільшого це інформація, яка стосується зазначеної проблематики опосередковано. Наприклад, на сайті Міністерства зовнішніх справ є розділ, присвячений правам людини, в якому висвітлюється діяльність України в таких організаціях як Рада ООН з прав людини, Рада Європи та Організація з безпеки та співробітництва в Європі. А на сайті Мінпраці розміщено соціальний звіт за 2009 рік, в якому наводяться показники економічного розвитку, статистичні дані, проте ця інформація не містить гендерної складової.

На сайтах кількох міністерств (наприклад, Міноборони та Міністерства фінансів) надається інформація про підрозділ або уповноважену особу, які відповідають за реалізацію гендерної політики.

Міністерство сім'ї, молоді та спорту, а також Міністерство внутрішніх справ регулярно подають анонси подій та прес-релізи заходів, зокрема прогендерної спрямованості.

Найбільш зручним з точки зору пересічного користувача респондентами було визнано сайт Міністерства юстиції, на якому надається чітка інформація про відповідальних осіб у кожному з департаментів, сфери їхньої відповідальності, з телефонами та електронними адресами. Також в окремому розділі надається інформація про планування та результати гендерної експертизи законодавства.

1.7. Висновки

1. Міжвідомча рада з питань сімейної, гендерної політики, демографії та протидії торгівлі людьми не стала ефективним інструментом інтегрування гендерної політики на найвищому виконавчому рівні.
2. Формування консультативно-дорадчих органів з гендерних питань при міністерствах та інших органах, які відповідають за гендерну політику на національному рівні, відбувається повільно. У тих міністерствах, де такі органи існують, процес їх створення був суто формальним.
3. Різні міністерства мають абсолютно різні підходи до формування робочих груп з гендерних питань: до складу деяких із них входять начальники управлінь міністерства; до інших обираються переважно наукові консультанти та експерти, які не є працівниками міністерства; деякі міністерства формують групи за участю рядових працівників.
4. У тренінгах та семінарах з питань гендерної політики дуже часто беруть участь люди, які не є членами робочої групи. У таких випадках вони часто не мають чіткого уявлення про свою подальшу роль, що ускладнює процес впровадження гендерної політики.
5. Веб-сайти центральних органів влади майже не використовуються як джерело інформації із зазначеної проблематики.

2. Регіональний рівень забезпечення рівних прав та можливостей згідно з Державною програмою

2.1. Обласні програми з утвердження гендерної рівності

Процес прийняття обласних програм з утвердження гендерної рівності обумовлений статтями 12–13 Закону України 2536 „Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків” і визначений метою та планом заходів Державної програми, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2006 року № 1834. Обласні програми є першими у вітчизняній практиці цільовими нормативними документами з утвердження гендерної рівності.

Оцінити ефективність виконання обласних програм та прийняти нові неможливо без моніторингового процесу. У пунктах 46, 47 Державної програми поставлено завдання визначення кількісних та якісних критеріїв оцінювання стану утвердження гендерної рівності, проведення щорічного моніторингу виконання Програми. Виконавцями призначені Мінсім'ямолодьспорт, Мін'юст, Держкомстат, Національна академія наук. 29 лютого 2009 року на семінарі для радників з гендерних питань презентована система оцінювання виконання та впливу обласних цільових програм щодо забезпечення рівності жінок і чоловіків. У матеріалах зазначено, що оцінювання ефективності може бути спрямоване на з'ясування таких трьох основних параметрів, які найповніше відповідають завданням періодичного відстеження змін ситуації щодо забезпечення рівності жінок і чоловіків:

- 1) відповідність цільової програми основним викликам часу (зокрема врахування у ній регіональної специфіки);
- 2) рівень виконання та ефективність заходів у межах цільової програми відповідної області;
- 3) вплив цільової програми на ситуацію щодо забезпечення рівності жінок і чоловіків у відповідній області.

Обласні програми були прийняті в різний час і на різний термін дії, що зумовлено як суб'єктивними, так і об'єктивними чинниками. Здебільшого це 2007–2010 рр. Хоча, наприклад, Одеська обласна програма з утвердження гендерної рівності розрахована на період з 2007 до 2011 р.

Значну частину планів заходів обласних програм складають круглі столи, семінари, тренінги, форуми. Але якщо метою таких просвітницько-інформаційних заходів є підвищення рівня гендерної культури і свідомості громади, то вони мають передбачати і моніторингову складову, спрямовану на визначення рівня обізнаності з гендерною тематикою. Розрізнені за змістом і метою заходи важко промоніторити. Позитивним моментом можна вважати те, що деякі заходи обласних програм є щорічними. Наприклад, щороку в усіх областях України проводяться різноманітні заходи в рамках акції „16 днів протидії гендерному насильству”. Це гарна нагода для залучення місцевих спільнот до міжнародної акції.

Зміст програм обумовлений вітчизняною практикою копіювання плану заходів з державного на місцевий рівень. Інноваційні пропозиції часто викреслювались при поданні проекту регіональної програми на погодження до фінансових управлінь обласних державних адміністрацій, а аргументом ставала відсутність саме такого заходу в Державній програмі. Особливо рішуче відкидалися ті пропозиції, які передбачали більш-менш значимі фінансові витрати. Така практика спостерігалась у Київській, Херсонській та Волинській областях.

Основна відповідальність за написання проекту і прийняття програми покладається на обласні управління у справах сім'ї, молоді та спорту. Водночас відзначаємо наступну тенденцію: ті програми, до розроблення проектів яких були залучені громадські організації, є більш інноваційними та враховують регіональну специфіку.

2.2. Гендерні громадські ради при обласних державних адміністраціях

Пункт 7 Плану заходів Державної програми рекомендує утворення при центральних та місцевих органах виконавчої влади консультативно-дорадчих органів, експертних робочих груп з гендерних питань за участю науковців і представників громадських організацій.

За результатами звітів управлінь у справах сім'ї, молоді та спорту обласних державних адміністрацій обласні координаційні ради з гендерних питань створені та діють у Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Запорізькій, Івано-Франківській, Київській, Кіровоградській, Луганській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Сумській, Тернопільській, Харківській, Хмельницькій, Херсонській, Черкаській та Чернігівській областях. При Київській міській державній адміністрації та районних у м. Києві державних адміністраціях утворено консультативно-дорадчі органи та експертні робочі групи. Регіональні гендерні ради мають різні назви. Найчастіше використовується назва «координаційна рада з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку та протидії торгівлі людьми». Так називаються гендерні ради у Київській, Житомирській, Херсонській, Одеській, Тернопільській, Дніпропетровській, Черкаській, Луганській, Львівській областях. У Чернівецькій і Сумській аналогічний орган називається Координаційна рада з питань впровадження гендерної рівності, у Чернігівській – Міжвідомча гендерна рада, у Волинській – Громадська рада з питань гендерної політики, у Вінницькій – Обласна координаційна рада з гендерних питань.

Кількісний склад дорадчо-консультативних органів складає приблизно 20 осіб. До складу рад увійшли державні службовці різних відомств, представники НДО і ЗМІ, науковці. Найчастіше питання, що виносяться на обговорення, стосуються реалізації та звіту про виконання обласної програми, відзначення знаменних дат, регіональних гендерних проблем (гендерні аспекти суїциду (Вінницька область), проблеми одиноких чоловіків-батьків (Волинська область) тощо. Періодичність роботи – зазвичай щоквартальні засідання. Деякі ради в областях, наприклад, у Вінницькій, обрали формулювання „за потреби”. Зазвичай кожне засідання координаційної ради розпочинається із заслуховування звіту про виконання попередньо прийнятих рішень. Ефективність їх діяльності залежить від політичної волі голів та членів цих рад. Але сам факт їх створення є позитивним моментом сучасного розвитку.

2.3. Інститут гендерних радників в областях

З 2007 року розпочався процес призначення радників керівників з гендерних питань в областях. Згідно зі ст.12 „Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування” Закону України „Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків”, органи виконавчої влади можуть призначати радників з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Уже в Рекомендаціях парламентських слухань „Становище жінок в Україні: реалії та перспективи”, схвалених Постановою Верховної Ради України від 29 червня 2004 року № 1904-IV, відзначалася важливість запровадження центральними органами виконавчої влади (у межах своєї компетенції) інституту радників з гендерних питань в окремих галузях державного врядування. Указ Президента України від 26.07.2005 № 1135/2005 „Про вдосконалення роботи центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків” і Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2006 № 1834 „Про затвердження Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року” започаткували цей процес.

За інформацією ПРООН, радники з гендерних питань були призначені у 18 областях¹¹. На початок 2010 року радники з гендерних питань працювали при головах обласних державних адміністрацій у 18 областях: Вінницькій, Волинській, Донецькій, Житомирській, Запорізькій, Київській, Луганській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Тернопільській, Харківській, Херсонській, Хмельницькій, Чернівецькій та Чернігівській¹².

В обласних державних адміністраціях цей процес ішов краще ніж в органах місцевого самоврядування, згідно з нормою закону і положеннями Державної програми. Призначення радника на рівні місцевого самоврядування залежить від політичної волі місцевого органу влади. У Законі сказано, що за рішенням відповідної місцевої ради у складі виконавчого органу цієї ради може призначатись уповноважена особа (координатор) з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Інформація про створення радників з гендерних питань при міських головах офіційно не запитувалась і не збиралась, однак за каденції місцевих рад 2006–2010 рр. з відкритих джерел відомо про діяльність двох радників з гендерних питань у міських голів Полтави і Кременчука.

У період 2007–2010 рр. спостерігається плінність кадрів у цій сфері, оскільки на початку 2010 року відбулася зміна голів облдержадміністрацій, що призвело до зміни кадрового складу радників, а в деяких випадках і до ліквідації посад радників з гендерних питань як таких (наприклад, у Хмельницькій, Полтавській та ін. областях) Лише в деяких областях, зокрема у Чернівецькій і Волинській, ті самі особи залишилися на посадах радників з гендерних питань на громадських посадах. У деяких областях на посади радників було призначено державних службовців, і там плінність кадрів обумовлена чинником ротації державних службовців, хоча питання щодо радників (кількісного і якісного складу) належать виключно до компетенції голови облдержадміністрації.

В ході опитування, проведеного в мережі ЖКУ, респонденти зауважили, що діяльність радників з гендерних питань у регіоні була публічною, але водночас відзначили низьку поінформованість населення щодо їх існування, функцій та діяльності.

Громадське обговорення щодо статусу радника, ініційованого Міністерством у справах сім'ї, молоді та спорту, напрацювало низку пропозицій і рекомендацій. Найбільш дискусійною виявилася позиція щодо того, який радник буде більш ефективним: на громадських засадах чи штатний працівник. І та, й інша позиція заслуговує на увагу. Перевагою радника на громадських засадах є його незалежність від керівника, хоча серед недоліків можна назвати відсутність чітких зобов'язань і вимог. Перевагою штатного працівника є його краще технічне забезпечення і ймовірно краща результативність, хоча менша ініціативність і більша залежність. Важливим у діяльності радника є проведення особистого прийому, розгляд скарг та звернень громадян з питань дискримінації за ознакою статі. Процес інституціалізації радників при керівниках органів державної влади був би більш інтенсивним і сталим, якби в Законі було формулювання „мають”, а не „можуть”.

Консенсусною позицією стала та, що стосується кваліфікації особи радника. Те, що він/вона має знати гендерну методологію, володіти технічними засобами, мати досвід діяльності у сфері сімейної та гендерної політики, не викликає заперечень. Але важливою, на нашу думку, стала наступна – радник має бути обраний на конкурсних засадах. Лише тоді можна очікувати на цій посаді висококваліфікованої особи. Бо лише тоді вона може якісно виконувати наступні функції: надан-

11 Додаток 8. Мапа гендерних ресурсних центрів, гендерних рад і радників.

12 Проміжна доповідь щодо виконання станом на 2010 рік рекомендацій, отриманих Україною під час проходження у 2008 році універсального періодичного огляду в рамках Ради ООН з прав людини // <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/48233.htm>

ня консультацій керівнику з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; співпраця з уповноваженим органом з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; участь у діяльності міжвідомчих консультативно-дорадчих органів з гендерної рівності; ініціювання та участь у підготовці аналітичних доповідей, доповідних записок, заяв, рекомендацій із зазначеної проблематики; внесення пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правової бази з утвердження гендерної рівності; координація діяльності гендерного центру.

2.4. Регіональні постійно діючі гендерні центри (ресурсні та освітні)

Після прийняття Державної програми постала проблема: хто буде основним експертним та інформаційним джерелом підтримки реалізації обласних програм досягнення рівності жінок і чоловіків.

Міністерством у справах сім'ї, молоді та спорту розроблено і направлено до регіональних управлінь у справах сім'ї та молоді й міністерств проект постанови КМУ „Про затвердження Типового положення про гендерний центр”, який упродовж 2009 року розглядався усіма структурами влади і на останньому етапі був відхилений Мін'юстом.

Гендерні центри – це ресурс для гендерних перетворень. Саме на них покладається завдання надання кваліфікованої допомоги у застосуванні гендерного компоненту в роботі з органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, координація гендерноспрямованої діяльності, здійснення моніторингу програм, проведення заходів, збирання бази даних, робота гендерних експертів.

За офіційними даними МСМС, у 17 областях створено і діє 21 гендерний центр, а саме: у Вінницькій (2), Волинській, Дніпропетровській, Житомирській (2), Закарпатській (2), Кіровоградській, Луганській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Сумській (2), Тернопільській, Харківській, Херсонській, Хмельницькій, Чернівецькій¹³.

Створення і функціонування цих центрів – часто заслуга міжнародних організацій, зокрема ПРООН. Проте багато з них існують лише номінально, бо згадані у державному звіті гендерні ресурсні центри часто базуються на громадських організаціях. Лише в кількох випадках ці центри були створені як комунальні установи, що покладає певні зобов'язання щодо підтримання діяльності цих центрів на місцеву владу. В інших випадках їх фінансування та забезпечення технічними ресурсами не є системним.

Кожна область має індивідуальний підхід до створення і функціонування гендерних ресурсних центрів. У Кіровоградській області на базі обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д.І.Чижевського за сприяння управління у справах сім'ї та молоді облдержадміністрації та ГО „Обласна інформаційна служба з актуальних питань жіноцтва” з грудня 2007 року діє Обласний інформаційно-консультаційний гендерний центр, який має окремі приміщення, телефонний зв'язок, доступ до інтернет-ресурсів, обладнаний меблями та комп'ютерною технікою. При центрі створено нормативно-правову базу, бібліотеку видань з гендерної тематики та електронний каталог доступу до інтернет-ресурсів. На базі закладу працює “юридична клініка” з питань гендерної рівності, фахівці якої надають безкоштовні юридичні консультації з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, протидії торгівлі людьми, попередження домашнього насильства.

Ресурсом для розвитку гендерної теорії та практики на регіональному рівні слугуватимуть також кафедри гендерних студій, що з'явилися в Україні вперше 2010 року в п'яти вищих навчальних

¹³ www.kmu.gov.ua/sport/control/uk/publish/article;jsessionid=169938F2ACE624796DF4ADA308C1E8BA?art_id=124278&cat_id=45327

зкладах (Національному педагогічному університеті імені М.Драгоманова, Тернопільському національному педагогічному університеті імені В.Гнатюка, Національному університеті „Острозька академія”, Сумському державному педагогічному університеті та Університеті менеджменту освіти). Створення кафедр стало результатом конкурсу, що був проведений Програмою розвитку ООН за фінансової підтримки Європейського Союзу.¹⁴

Ресурсом для розвитку гендерної теорії та практики є також гендерні курси, що викладаються у вищих навчальних закладах. Хоча варто провести їх моніторинг. Наприклад, навчальний курс може називатися „Гендерна політика”, але у його змісті немає гендерної методології, натомість представлений виключно феміністський дискурс. Тоді необхідно змінювати або наповнення курсу, або назву, щоб вона відповідала змісту.

Місцевій владі вигідне функціонування обласних гендерних ресурсних центрів. До впровадження гендерної рівності в усі сфери життєдіяльності суспільства залучені майже всі органи влади і управління. А їх ефективне виконання можливе за умови постійно діючої й повноважної структури, що може координувати цю роботу.

2.5. Висновки

1. Попри зазначені в розділі проблеми впровадження обласних гендерних програм, ми вперше, починаючи з 2005 року, можемо говорити про становлення і розвиток обласного механізму утвердження гендерної рівності.
2. Обласний механізм впровадження гендерної рівності потребує вдосконалення і конкретизації. На районному рівні ще гостріше, ніж на обласному, відчувається людський, інформаційний та фінансовий брак ресурсів для створення дієвого механізму утвердження гендерної рівності.
3. Зміст програм рідко враховує регіональну специфіку і вони є здебільшого однотипними. Прийняття обласних програм з утвердження рівних прав та можливостей жінок і чоловіків повторює традиційну вітчизняну практику копіювання державної. Більш інноваційними є програми в тих областях, де до їх розроблення залучались гендерні експерти і НДО, тобто ті, які проходили попереднє публічне обговорення.
4. Рівень виконання обласних програм є частково задовільним. До офіційних звітів про виконання обласних програм додаються заходи, проекти і програми, які виконуються громадськими організаціями за сприяння міжнародних інституцій, що до певної міри підвищує рівень досягнень відповідних органів влади. Частка державної фінансової підтримки гендерних заходів мала. Основна складова місцевих заходів – інформаційно-просвітницька й освітня, тому важко за різнорідними (часто одноразовими) заходами оцінити їх ефективність.
5. Проекти обласних програм мають обов'язково проходити не лише законодавчо обумовлену гендерно-правову експертизу, а й попереднє публічне обговорення.
6. Обласні гендерні ради доводять свою ефективність за умови наявності у регіональній владі політичної волі й кадрового ресурсу для їх успішного функціонування.
7. Перспективним є створення на обласному рівні гендерних експертних груп як колективного органу для розроблення ініціатив щодо подолання гендерних проблем, розгляду скарг та звернень громадян з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.
8. Активізації потребує робота зі створення і забезпечення діяльності обласних гендерних ресурсних і освітніх центрів. Це вигідно для держави, оскільки ці інституції координуватимуть діяльність з впровадження гендерної політики і відповідатимуть за виконання державних до-

14 http://gender.undp.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=92:undp-eu-help-establish-five-gender-studies-departments-in-ukraine-&catid=1:programmes-news&Itemid=37&lang=ua.

кументів і Закону України „Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків України” на регіональному рівні.

9. Прийняття постанов Кабінету Міністрів „Про затвердження типового положення „Про радника з гендерних питань”, „Про гендерний ресурсний центр”, „Про моніторинг” підвищить якість упровадження гендерної рівності на регіональному рівні.
10. У всіх обласних програмах мають ураховуватись гендерний компонент і регіональна специфіка. Представники гендерних громадських рад можуть делегувати своїх представників до інших колективних дорадчо-консультативних органів.
11. Регіональне гендерне портретування має бути основою для складання обласних програм з утвердження гендерної рівності. Для ефективного розв'язання регіональних проблем треба їх вивчити і систематизувати. На обласному рівні варто налагодити ефективну співпрацю з обласними управліннями статистики для збору даних по області у гендерному розрізі та з експертною спільнотою для аналізу зібраних даних.

II. Фінансування Державної і обласних програм

1. Фінансування Державної програми

За даними звіту Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту про виконання Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року¹⁵, якщо протягом 2007–2008 років на виконання Держпрограми було використано 1 млн 143 тис. 900 грн, то у кризовому 2009 році з державного бюджету для цього було виділено лише 100 тис. грн. Водночас із місцевих бюджетів у 2007–2008 роках на заходи Держпрограми було виділено 1 млн 957 тис. 473 грн. У 2009 році ця сума склала лише 895 тис. 927 грн. Ці дані свідчать про загальну тенденцію до скорочення видатків на потреби гендерної рівності.

Всі респонденти відзначили відсутність доступу до інформації про фінансове забезпечення Державної програми, а також брак фінансування програми з інших, крім державних бюджетних, джерел (додаткові джерела для фінансування – напр., гранти, спонсорська допомога, інше).

2. Фінансування обласних програм

У переважній більшості областей фінансування обласних програм з утвердження гендерної рівності розпочалося з моменту їх затвердження, а саме з 2007–2008 рр.

Щорічне асигнування витрат на потреби програм становило від 10 до 300 тис. грн.

Як правило, запитуваний обсяг фінансування програм майже в усіх областях був значно вищим, ніж затверджені видатки. Так, різниця між запитуваною і затвердженою сумою коливалася в межах від 50 до 80 %. Середній обсяг видатків на заходи обласних програм протягом 2007–2010 рр. був на рівні 50–60 тис. грн на рік. При цьому якщо у 2008 році на обласному рівні спостерігалася тенденція до збільшення видатків на програми гендерної рівності (порівняно з 2007 р.), то починаючи з 2009 р. у більшості областей обсяги фінансування зменшилися на 25–50%, а в 2010 р. деякі області взагалі не виділили коштів на потреби Програми.

Винятками стали області, в яких протягом цього часу були створені комунальні установи – гендерні ресурсні центри, центри матері й дитини тощо, наприклад, Харківська. Водночас у деяких областях збереглися заплановані обсяги асигнувань.

За даними Міністерства фінансів України, протягом 2007–2010 років Мінсім'ясоподьспортом на заходи з утвердження гендерної рівності було спрямовано 951,6 тис. грн. Водночас слід зазначити, що у місцевих бюджетах передбачені кошти на соціальні видатки і заходи, спрямовані на впровадження державної політики з питань сім'ї та жінок, в рамках яких також проводиться відповідна робота із забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Так, протягом 2007–2010 р. з місцевих бюджетів на виконання соціальних програм і заходів з питань гендерної рівності було спрямовано 5168,6 тис. грн.

За обсягами виділених коштів на реалізацію Програми за підсумком 2006–2009 рр. лідирували Дніпропетровська (280 000 грн), Донецька (257 000 грн), Миколаївська (195 000 грн), Кіровоградська (178 000 грн), Полтавська (170 000 грн). Найменше коштів було виділено в Херсонській області (25 000 грн), АР Крим (37 200 грн) та м. Києві (50 000 грн)¹⁶.

Основною причиною суттєвого скорочення коштів на програми гендерної рівності в 2009–2010 рр., за відповідями респондентів, стало складне фінансово-економічне становище в країні, виклика-

15 http://www.kmu.gov.ua/sport/control/uk/publish/article;jsessionid=390C92A6B31DF187A1070EE58F7BB753?art_id=116924&cat_id=93297

16 http://www.kmu.gov.ua/sport/control/uk/publish/article?art_id=111630&cat_id=112029

не світовою фінансовою кризою, що спричинило загальне зменшення видатків обласного бюджету. Водночас, беручи до уваги той факт, що рівень фактичного фінансування цих програм подекуди був скорочений до 50–70 % від затвердженої суми, можна стверджувати, що, попри декларування принципів гендерної рівності, реального розуміння нагальності розв'язання цих питань сьогодні немає.

Показовим також є порівняння обсягів фінансування програм гендерної рівності до видатків на програми і заходи управлінь у справах сім'ї та молоді (відділів у справах сім'ї та молоді, у випадку діяльності на рівні області – управлінь у справах сім'ї, молоді та спорту) загалом, яке коливається в середньому в межах 5–15%. Отож можна зазначити, що обласні програми гендерної рівності були затверджені не тільки без глибокого розуміння гендерних потреб, а й, враховуючи обсяги фінансування, продемонстрували нездатність досягти поставлених завдань та впливати на розв'язання проблемних питань.

3. Джерела фінансування програм гендерної рівності та співпраця з ГО

Джерелами фінансування програм та заходів, спрямованих на досягнення цілей та завдань обласних програм, згідно з відповідями респондентів, є:

- державне фінансування;
- обласний бюджет;
- місцеві бюджети;
- кошти ПРООН;
- залучене громадськими організаціями фінансування.

Опитані в абсолютній більшості областей зазначають, що коштами обласних програм здійснюється фінансування заходів ГО, що спрямовані на досягнення цілей та завдань Програми. Таке фінансування здійснюється переважно у співпраці з НДО, але шляхом оплати послуг самим управлінням через власні рахунки. Шляхом укладання угод, соціальних замовлень чи конкурсів програм проектів здійснюється до 50 % заходів. Таке фінансування відбувається через перерахування коштів на рахунки організацій, у відкриті рахунки у казначействі чи, іноді, в інших банківських установах. Крім того, в областях, де створені комунальні установи (гендерні центри), таке фінансування відбувається через них.

Важливим моментом у питанні фінансування програм гендерної рівності є цільове залучення позабюджетних коштів. Так, за даними звіту Мінсім'ямолодь, за звітний період за рахунок позабюджетних коштів на здійснення гендерних перетворень в Україні було залучено понад 100 млн грн. Упорядники згаданого моніторингу не володіють інформацією про те, яким чином була прорахована зазначена сума, проте якщо вона відповідає дійсності, то, зважаючи на досягнення країни у сфері гендерної рівності, на порядок денний виходить питання ефективності використання міжнародного фінансування в Україні.

4. Висновки

1. Протягом зазначених років скорочення обсягів фінансування програм гендерної рівності відбувалось як на рівні затвердження видатків, так і на інших рівнях, складаючи 15–25 % від потреби.
2. Це свідчить про те, що програма фінансується за остаточним принципом і проблеми гендерної політики не є пріоритетом для розв'язання на місцевому рівні.
3. Показово, що часто гендерні питання не є наскрізними для інших програм. Лише незначна частина опитаних співробітників обласних управлінь у справах сім'ї та молоді зазначають, що видатки на фінансування молодіжних програм можуть включати гендерний компонент.
4. Позитивним аспектом є фінансування заходів програми через рахунки НДО чи комунальних установ, що сприяє більшій прозорості та підзвітності витрачання коштів на задекларовані цілі. Крім того, фінансування НДО дає змогу залучити додаткові кошти, що відображається у звітах.

III. Співпраця влади і громадськості для впровадження гендерної політики, підтримка громадських ініціатив

1. Відкритість органів влади

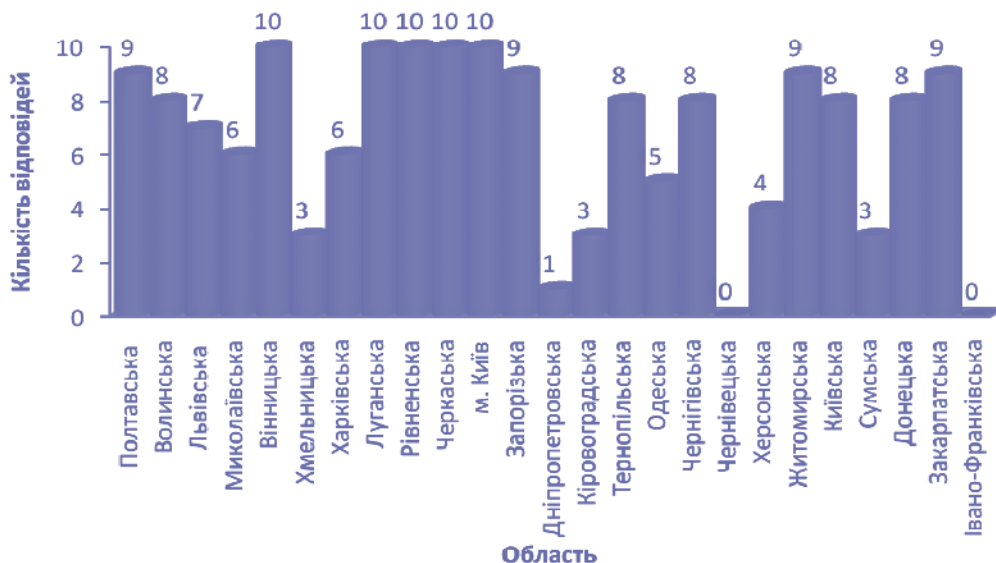
В рамках моніторингу було отримано відповіді від 21 центрального органу виконавчої влади із 29 запланованих (16 із них надали відповіді відповідно до формату надісланого їм запитальника) та від представників 25 адміністративних одиниць України (23 областей, міст Києва і Первомайська Миколаївської області) із 27 запланованих.

Серед центральних органів виконавчої влади, які відповіли на запитання стосовно відкритості та співпраці з НУО, найвищу відкритість та активність проявили Держкомтелерадіо, Міністерство внутрішніх справ України, НАН України, Міністерство надзвичайних ситуацій та Мінвугілляпром. Усі інші виявили посередню зацікавленість у наданні відповідей на ці запитання.

Мал. 1. Кількісна характеристика активності, виявленої центральними виконавчими органами влади в ході опитування стосовно відкритості та співпраці з НУО

Представники місцевої влади виявились більш активними порівняно із центральними органами виконавчої влади, надавши більш повні й деталізовані відповіді стосовно власної відкритості та співпраці з НДО. Так, з 25 представників органів місцевої влади, якими були надіслані відповіді на питання запитальника, відповіді на зазначене запитання надали посадовці із 23; серед них представники 5 областей – Вінницької, Луганської, Рівненської, Черкаської та м. Києва – надали вичерпну інформацію щодо всіх запропонованих питань зазначеної тематики. Пасивними можна назвати лише чотирьох посадовців – із Дніпропетровської, Кіровоградської, Сумської та Хмельницької областей. Представники влади Чернівецької й Івано-Франківської областей не надали жодної відповіді на запропоновані питання:

Мал. 2. Кількісна характеристика активності, виявленої місцевими органами влади в ході опитування стосовно відкритості та співпраці з НУО

Більшість респондентів вважають діяльність своєї організації, спрямовану на впровадження ґендерної політики, прозорою, а інформацію про цю діяльність доступною. Узагальнити основні аргументи, що наводяться на користь такої позиції можна наступним чином: розміщення інформації про відповідну діяльність на сайті; надання інформації на запити громадян, установ, організацій; участь у круглих столах, форумах, присвячених цій проблематиці; висвітлення роботи організації та конкретних тематичних проєктів у ЗМІ; звітування щодо впровадження ґендерної політики на вимогу ОДА та на підсумкових засіданнях організації (див. табл. 1, 2). Крім того, МВС у 2008 році за сприяння Програми розвитку ООН випущено книгу „Жінки в органах внутрішніх справ України” та у 2009 році здійснено соціальний аналіз проблеми ґендерного паритету в органах внутрішніх справ України, а працівниками НАН України надаються консультації для державних органів, громадські організації та пересічних громадян.

	МПСП	МВП	МПП	МРБ	ДКТР	МПЖКТ	МКТ	МЗС	МЕ	ДПН	МНС	МВС	МОН	ГУДС	НАН	МО
Розміщення інформації на сайті	+		+							+	+			+		+
Надання інформації на запит								+								+
Участь у круглих столах, форумах тощо					+											+
Висвітлення у ЗМІ										+	+					
Звітування на підсумкових засіданнях											+					
Інше		+			+							+			+	

Таблиця 1

Варто навести тут коментар від МПП, представник якого зауважив: „Інформація є доступною, але тільки потрібно задіяти українське суспільство у впровадженні гендерної політики, адже займаються цим тільки ті, хто безпосередньо в житті із цим зіштовхується, інші ж обходять стороною і співчувають”. Такий підхід свідчить про досить високий рівень відвертості респондента, проте відображає його особисту думку, а не позицію всього міністерства.

Також слід виокремити ДКТР з огляду на специфіку їх діяльності (на відміну від інших, вони не лише висвітлюють свою діяльність у ЗМІ, а й надають таку можливість іншим): за інформацією ДКТР, вони надають можливість для виступу з питань гендерної рівності фахівцям із громадських організацій у державних засобах масової інформації.

Незрозумілою є позиція працівників МВП, які вважають, що прозорість і доступність інформації про діяльність щодо впровадження гендерної політики полягає лише у розміщенні „в офіційних урядових виданнях та на офіційному веб-сайті Міністерства оголошення про проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців та про проведення конкурсу із зарахування до кадрового резерву на посади державних службовців першої-другої категорій, призначення на які здійснюється Кабінетом Міністрів України”.

Область	Розміщення інформації на сайті	Надання інформації на запит	Участь у круглих столах, форумах тощо	Висвітлення у ЗМІ	Звітування на вимогу ОДА	Звітування на підсумкових засіданнях	Інше
Вінницька	+			+			
Волинська				+	+		
Дніпропетровська							
Донецька				+			
Житомирська							+
Закарпатська	+						+
Запорізька							
Івано-Франківська							
Київська	+						
Кіровоградська							
Луганська				+			
Львівська	+						
м. Київ	+			+		+	+
Миколаївська (Первомайськ)							
Одеська							
Полтавська	+	+	+	+	+		
Рівненська	+			+	+	+	
Сумська							
Тернопільська				+			
Харківська	+						
Херсонська							
Хмельницька		+		+			

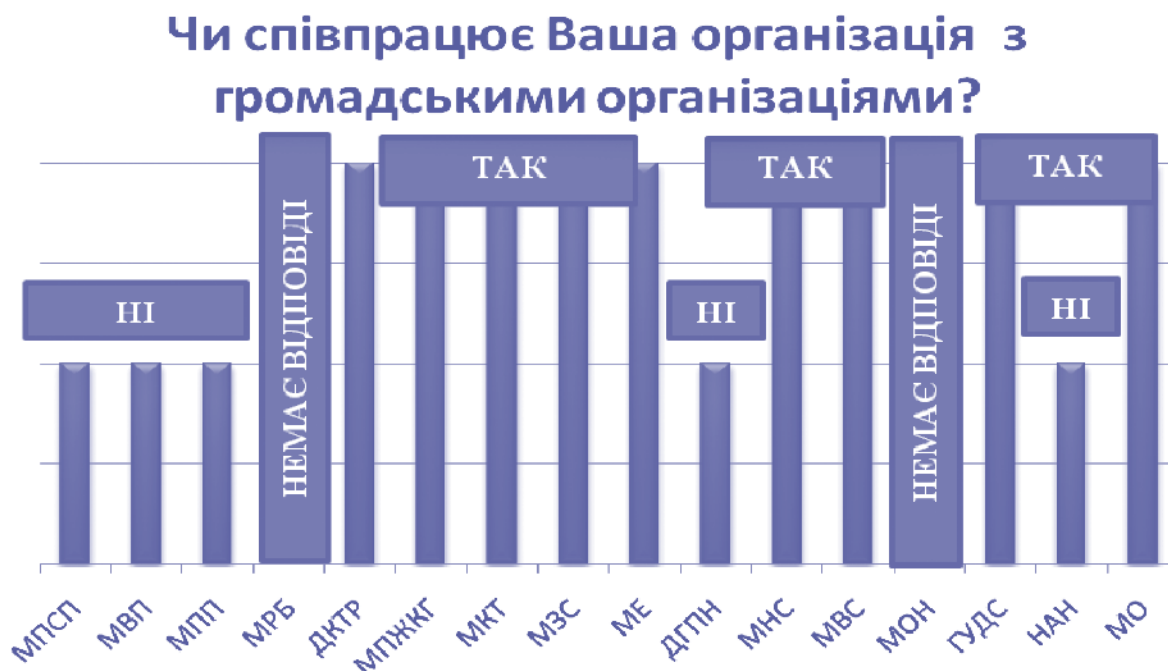
Черкаська		+					
Чернівецька							
Чернігівська				+			

Таблиця 2

Варто відзначити відкритість представників черкаської та житомирської місцевої влади, які вказали, крім конкретних заходів щодо забезпечення доступності інформації та прозорості діяльності, недоліки у цьому напрямку – відсутність постійного публічного звітування (Черкаська обл.) та відсутність зацікавлених фахівців щодо впровадження гендерної політики (Житомирська обл.). Специфікою роботи серед інших областей вирізняється Київська, в якій діє віртуальний гендерний ресурсний центр, що співпрацює з управлінням у справах сім’ї та молоді.

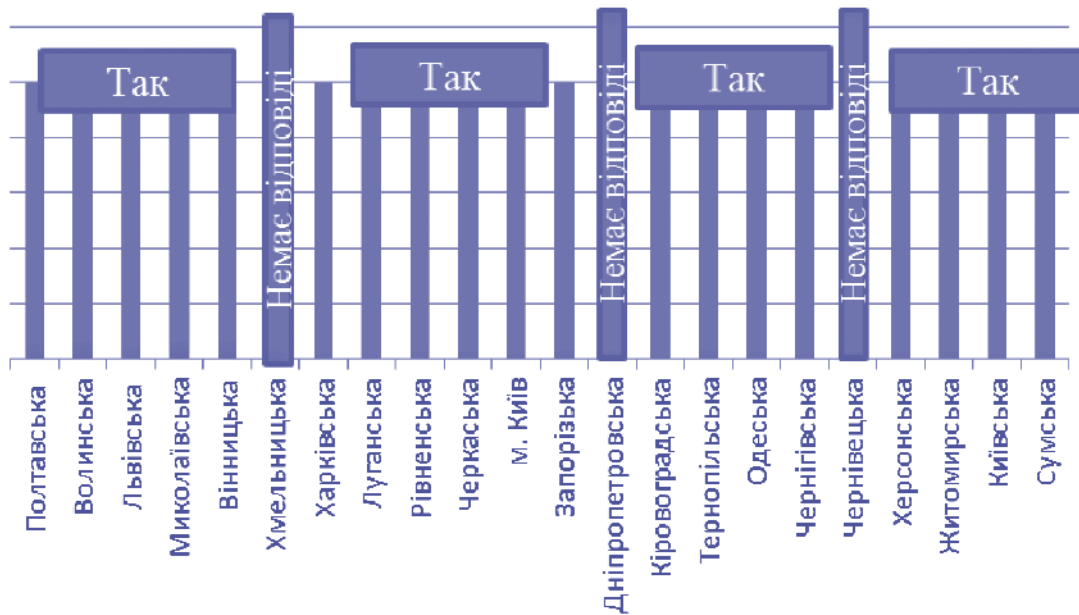
2. Співпраця з громадськими організаціями

За даними опитування, більшість міністерств та органів місцевої влади відповідного профілю для впровадження гендерної політики співпрацює з громадськими організаціями: із 16 центральних органів влади, що дали відповідь у форматі запитальника, – 9, із 25 місцевих владних установ – 21 (див. мал. 3, 4). При цьому зі згаданих 9 міністерств лише 7 назвали своїх партнерів та тільки 17 із 25 органів місцевої влади вказали назву хоча б однієї громадської організації, з якою вони співпрацюють. Найбільш активно співпрацюють із громадськими організаціями МВС та МОН України. Також у деяких областях, таких як Вінницька, Запорізька, Київська, Харківська та м. Київ, ведеться досить плідна робота у цьому напрямку (див. мал. 5, 6). Загалом же рівень співпраці органів влади з громадськими організаціями, за деякими винятками, є невисоким (див. табл. 3, 4).

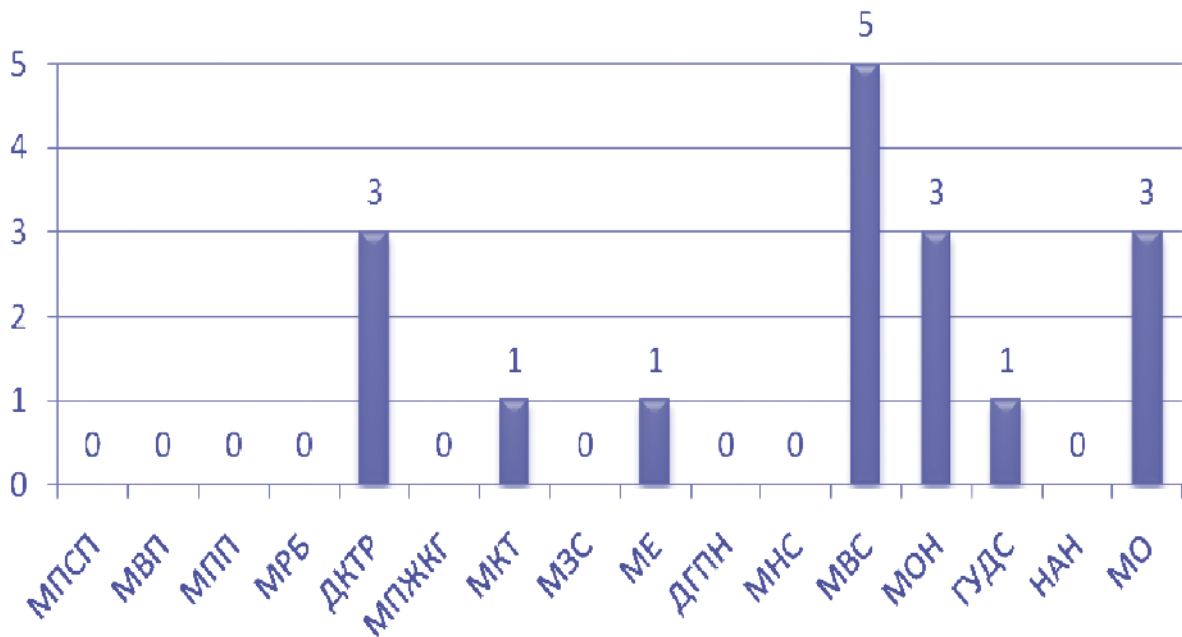
Мал. 3. Співпраця міністерств з громадськими організаціями щодо впровадження гендерної політики (ч. 1)

Чи співпрацює Ваша організація з громадськими організаціями?

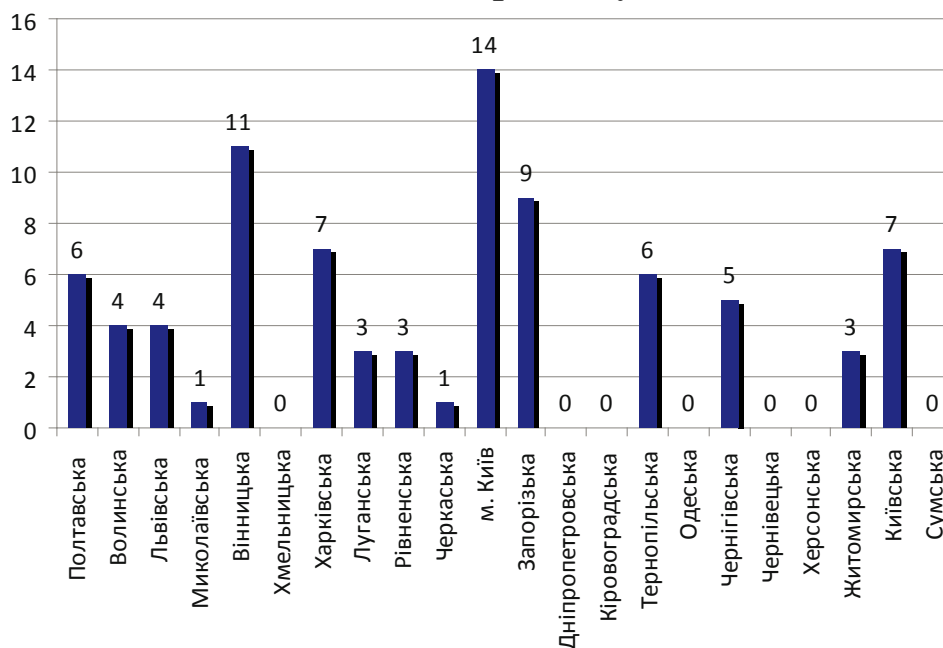
Мал. 4. Співпраця місцевих органів влади з громадськими організаціями щодо впровадження гендерної політики (ч.1)

Кількість громадських організацій, з якими співпрацює міністерство

Мал. 5. Співпраця міністерств із громадськими організаціями щодо впровадження гендерної політики (ч. 2)

Кількість громадських організацій, з якими співпрацює установа

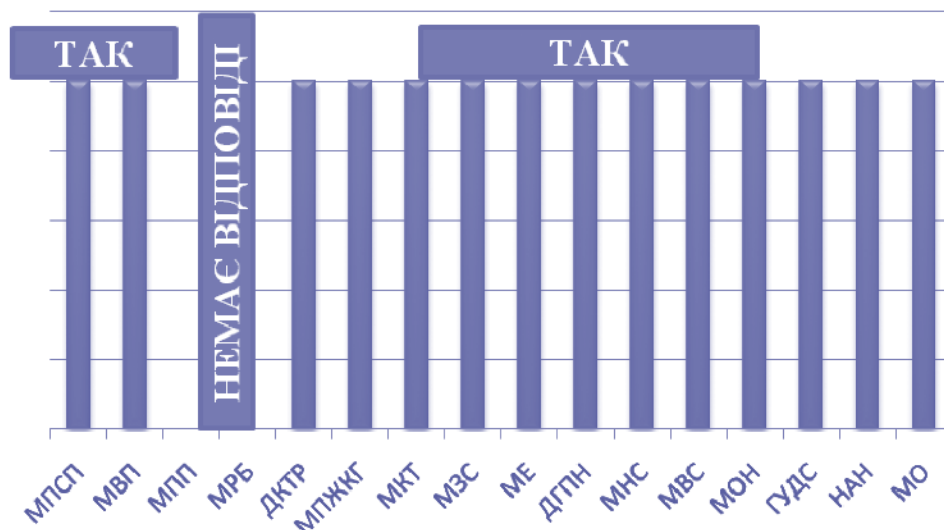

Мал. 6. Співпраця місцевих органів влади з громадськими організаціями щодо впровадження ґендерної політики (ч. 2)

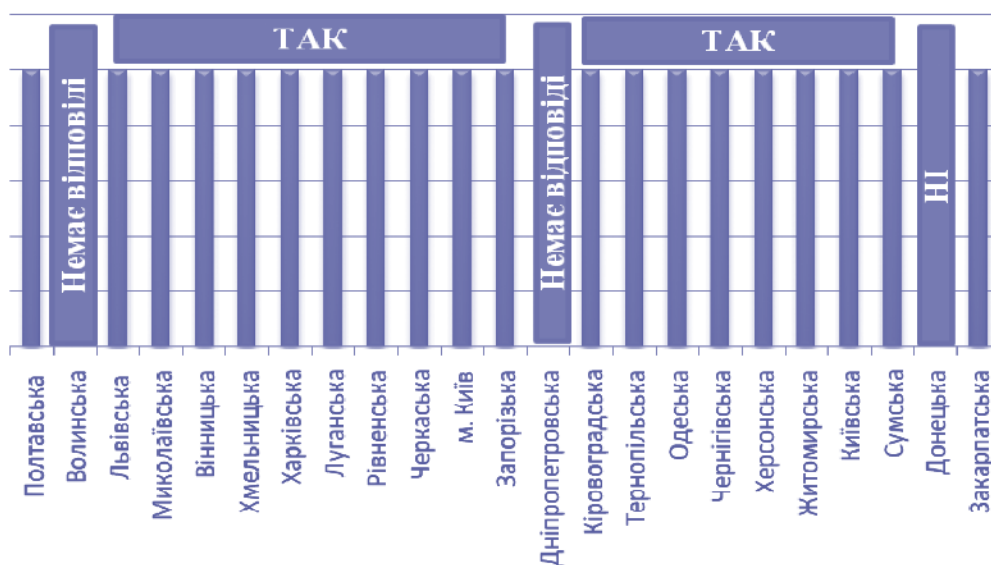
Інформацію щодо консультацій із громадськістю надали 2 міністерства (Держкомтелерадіо та Міністерство з питань житлово-комунального господарства України) та 11 органів місцевої влади, які представляли Полтавську, Вінницьку, Луганську, Рівненську, Черкаську, Запорізьку, Одеську, Чернігівську, Житомирську, Київську області та м. Київ. Так, представник Держкомтелерадіо зазначив, що останній оприлюднює свої нормативно-правові акти на веб-сайті Держкомтелерадіо в розділі „Обговорення проектів документів” з метою проведення їх громадського обговорення, а публічні (не віртуальні) консультації з громадськістю щодо питань утвердження ґендерної рівності Комітетом не проводились, оскільки звернень стосовно їх проведення не надходило; а Міністерство з питань житлово-комунального господарства України проводить обговорення проектів нормативних актів тощо.

У різних областях України консультації з громадськістю набувають різних форм – від епізодичних громадських слухань до систематичного проведення консультацій, семінарів та шляхом приєднання до обговорення різних аспектів упровадження ґендерної політики і ґендерних проблем через сайти та ЗМІ. Оцінити результативність цих консультацій та заходів у рамках моніторингу не вдалося.

Усі міністерства, окрім Мінпромполітики та Мінреґіонбуду, та більшість представників обласної місцевої влади, крім Волинської та Дніпропетровської областей, які не надали відповіді, та Донецької, яка не надає такого роду послуг, вважають, що вони надають громадянам можливість звернутися з особистими питаннями та отримати відповіді на звернення щодо ґендерної дискримінації:

Мал. 7. Чи мають громадяни можливість звернутися з особистими питаннями та отримати відповіді на звернення щодо гендерної дискримінації?

Мал. 8. Чи мають громадяни можливість звернутися з особистими питаннями та отримати відповіді на звернення щодо гендерної дискримінації?

Щодо підтримки громадських ініціатив більшість центральних органів виконавчої влади займають пасивну позицію. 7 із 16 описали форми взаємодії з громадськістю наступним чином: Держкомтелерадіо надає фахівцям громадських організацій можливість для виступу з питань гендерної рівності у державних засобах масової інформації; представники ДГПН та МОН зазначили, що діють відповідно до законодавства із цих питань; МНС підтримує діалогові взаємини з громадськістю, проводить навчання з основних питань цивільного захисту; при МВС та ДГПН створено Громадську раду; МО створило анонімний телефон довіри. В областях ситуація набагато краща: 19 представників обласної влади із 25 опитаних заявили, що надають громадянам

підтримку різного роду, а п'ятеро (із Львівської, Хмельницької, Дніпропетровської, Харківської та Сумської областей) не дали жодної відповіді. Загалом ця підтримка набуває таких форм:

- проведення спільних із громадськими організаціями заходів;
- фінансування проектів, спрямованих на подолання гендерної нерівності та політики стосовно дітей, молоді, жінок, сім'ї (в основному на конкурсній основі);
- надання організаційної, методичної та консультативної підтримки.

У різних областях сформувались різні підходи до підтримки громадських ініціатив зазначеного вище характеру. Так, представники деяких областей назвали спектр привабливих для влади проектів загалом – „ті, які виграли конкурс” (Полтавська), „ініціативи, спрямовані на розв'язання існуючих проблем, які визначаються при проведенні моніторингу програми” (Вінницька), „життєво необхідні для регіону” (Луганська), „інформаційна діяльність щодо впровадження в життя принципів гендерної рівності” (Черкаська), „проведення заходів соціального спрямування” (м. Київ), „більше стосовно молодіжної політики” (Житомирська), „співпраці у сфері попередження насильства в сім'ї, викорінення гендерної дискримінації, забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків тощо” (Київська); „ініціативи, спрямовані на підтримку молоді, сім'ї, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання і протидію торгівлі людьми і насильству в сім'ї” (Закарпатська).

Інші вказали форми роботи та види заходів, яким віддається перевага: „просвітницькі акції, тренінгові заняття” (Тернопільська), „організація та проведення тренінгів, в тому числі для державних службовців, проведення інформаційних кампаній, круглих столів, прес-конференцій, конкурсів тощо” (Одеська), „проведення круглих столів, тренінгів, прес-конференцій, створення гендерного портрету регіону тощо” (Чернігівська). Представники влади у Харківській області навели приклад конкретного проекту, який підтримується в регіоні – це проект створення музею історії жіноцтва, жіночого та гендерного руху.

Найбільш вичерпну інформацію надали представники Рівненської та Запорізької областей. А посадовці із 8 областей нічого не повідомили про підтримку громадських ініціатив.

3. Висновки

1. Місцеві органи влади є більш активними та зацікавленими у впровадженні гендерної політики в своїх регіонах, на відміну від центральних органів виконавчої влади.
2. Найпопулярнішим шляхом забезпечення прозорості діяльності та доступності інформації щодо впровадження гендерної політики більшість респондентів вважають поширення її через ЗМІ, при цьому не приділяючи належної уваги іншим формам (наприклад, круглі столи, форуми, консультації тощо).
3. Співпраця з громадськими організаціями, хоча вона і є, не набула ще форми постійної належної практики (лише в деяких областях кількість згаданих респондентами організацій-партнерів перевищує один десяток), тому потребує подальшого розвитку.
4. Значний дисонанс спостерігається у діяльності міністерств та місцевих виконавчих органів влади щодо підтримки громадських ініціатив. Так, лише Держкомтелерадіо зазначає, що веде подібну роботу, тоді як представники 15 областей вважають, що вони надають таку підтримку, але не визначили конкретних механізмів та форм цієї діяльності.
5. Більшість респондентів або задоволені, або не мають власної позиції щодо Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві (до 2010 р.), хоча 11 представників областей надали досить чітку інформацію щодо недоліків зазначеного документа і запропонували внести до нього деякі доповнення.

IV. Проблемні питання, які не враховані в Державній програмі

Респонденти не проявили активності у визначенні проблемних питань, що стосуються компетенції центральних органів виконавчої влади у впровадженні гендерної рівності, які не були враховані в Державній програмі. Змістовні відповіді було представлено лише від двох респондентів (Держкомтелерадіо та Міністерства культури та туризму).

Серед актуальних проблем було зазначено необхідність надання відповідного фінансування, а також включення до Державної програми заходів з підготовки та розповсюдження разом із засобами масової інформації циклів теле- і радіопередач з питань утвердження паритетних відносин, подолання гендерних стереотипів щодо ролі чоловіків і жінок у сім'ї та суспільстві, утвердження духовних цінностей, патріотичного та духовного виховання населення, формування відповідального материнства і батьківства, забезпечення гендерної рівності в духовній сфері.

Було визначено, що гендерна тематика має бути краще представлена в ефірі державних телерадіокомпаній, але за умови створення циклів спеціальних тематичних передач відповідно до Положення про державне замовлення на виробництво та розповсюдження теле- і радіопрограм, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.07.04 р. № 918, шляхом укладання угод між державними замовниками виробництва і розповсюдження теле- та радіопрограм, якими можуть стати органи державної влади, установи, організації як розпорядники бюджетних коштів, та виконавцями замовлення – державними телерадіокомпаніями.

Проте за відсутності фінансування висвітлення зазначеної тематики здійснюється тільки у випусках новин та в окремих сюжетах інформаційно-аналітичних програм.

Програма рівних можливостей та прав жінок в Україні ПРООН надавала членам робочих гендерних груп суттєву методологічну та експертну допомогу з метою підвищення рівня їхніх знань та навичок, водночас, цим групам досі бракує інституційних механізмів для впровадження гендерних підходів, відповідної політики для забезпечення рівних можливостей та відповідних планів та проектів для подальшої роботи.

Узагальнюючи інформацію, отриману під час моніторингу, варто зазначити, що у Державну програму як основний нормативний документ з утвердження гендерної рівності в усіх сферах життєдіяльності суспільства має бути закладена системність і регуляторна складова. Водночас документ 2006–2010 рр. не враховував наявності гендерного компоненту в діяльності деяких державних установ та відомств. Вважаємо це суттєвою прогалиною сучасного державотворення.

В документі Державної програми не враховано цілої низки проблем, які на пряму стосуються рівних прав і можливостей жінок і чоловіків. Серед інших це питання охорони здоров'я. Давно актуалізована проблема низького рівня очікуваної тривалості життя для чоловіків і гендерний розрив між середньою очікуваною тривалістю життя жінок і чоловіків. Гостро стоїть проблема доступу чоловіків до андрологічної служби в силу її нерозвиненості в Україні. Цю та інші прогалини необхідно врахувати, розробляючи наступну програму. У подоланні гендерних проблем має бути застосований комплексний, системний підхід. Тому якщо не сформований план дій у міжгалузевій гендерній програмі, це можна зробити у різних галузевих цільових програмах, як-от, приміром, Державна програма „Поліпшення репродуктивного здоров'я населення на період до 2015 року”, де чоловіки як цільова група не згадуються.

Загалом, гендерна чутливість має бути принципом як спеціалізованої, так званої гендерної програми, так і всіх інших. Усі вони мають містити гендерну складову. Зміни, що плануються, мають враховувати існуюче становище жінок і чоловіків, не погіршуючи становища жінок і чоловіків, сприяти встановленню гендерного балансу в суспільстві.

Практично не задіяне у державній та обласних гендерних програмах і Міністерство економіки, що є серйозною проблемою, адже саме на це міністерство було покладено відповідальність за відстежування наявності гендерного компоненту в програмах міжнародної технічної допомоги, які діють в Україні.

У програмі не визначені чітко конкретні виконавці. Вживається загальне формулювання „центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування”, що, як засвідчив моніторинг, потребує конкретизації.

Законодавець статтею 4 Закону України 2536 „Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків” вводить обов’язковість гендерної експертизи, якій підлягають усі проекти нормативно-правових актів, а її висновок є обов’язковою складовою пакета документів, що подаються до розгляду. Порядок проведення гендерно-правової експертизи визначає Кабінет Міністрів України. Це визначено п.1 плану заходів Державної програми. Ця норма Міністерством юстиції України виконується, про що є публічний звіт та періодично інформується в ЗМІ. Але проблемою залишається здійснення гендерно-правової експертизи на обласному рівні.

Водночас варто висловити певні зауваження щодо п. 27 Державної програми „Надання всебічного сприяння релігійним організаціям у реалізації добродійних проектів”. Україна – світська держава, громадяни якої є представниками різних конфесій, тому цей пункт у Державній програмі є не лише недоречним, а й небезпечним з точки зору прав і свобод людини.

Сучасні державотворчі процеси, спрямовані на подолання гендерної дискримінації та розвитку гендерної рівності в Україні, відбуваються не завжди прозоро і відкрито, це складає ще одну проблему, оскільки за таких умов важко прослідкувати стратегічні наміри і план дій як уряду, так і місцевих адміністрацій.

Що стосується місцевих органів виконавчої влади, ними було визначено більш конкретні проблемні питання Державної та обласних програм:

- не визначено статус та повноваження радника, не створено гендерних ресурсних центрів у кожній області;
- не передбачено розроблення механізму збільшення частки жінок у представницьких органах влади, питання гендерної освіти та підвищення кваліфікації державних службовців усіх рівнів;
- не розроблено чіткого механізму реагування на випадки дискримінації за ознакою статі та не прописано процедуру розгляду скарг щодо дискримінації;
- гендерно диференційована статистика залишається недоступною як для професійної, так і для широкої громадськості;
- не розкрито питання запровадження гендерної освіти у дошкільних навчальних закладах, загальноосвітніх школах і вищих навчальних закладах I–IV рівнів акредитації та для різних цільових груп населення, зокрема для журналістів та виробників реклами;
- не враховано розподіл репродуктивної роботи між чоловіками й жінками;
- малоефективним залишається механізм недопущення розміщення реклами, яка ображає честь і гідність жінки;
- не здійснюється гендерний аналіз бюджету;
- у програмі з упровадження гендерної рівності не були залучені профспілки;
- не практикується введення гендерного компоненту в усі обласні програми та програми соціально-економічного розвитку регіону.

V. Загальні рекомендації

За результатами висновків моніторингу його упорядники рекомендують наступне:

1. Стабілізувати та посилити національний інституційний механізм забезпечення рівних прав та можливостей для жінок і чоловіків в Україні шляхом державного гарантування роботи відповідних структурних установ на національному, регіональному й місцевому рівнях відповідно до міжнародних та національних зобов'язань і правових норм.

2. Забезпечити повну передачу інституційного досвіду, напрацьованого Міністерством сім'ї, молоді та спорту України, Міністерству соціальної політики.

3. Для реалізації ефективної державної політики з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків необхідне прийняття першочергових нормативно-правових актів, а саме:

- закону України „Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2015 року”;
- закону України „Про затвердження Загальнодержавної соціальної програми підтримки сім'ї та демографічного розвитку на період до 2015 року”;
- закону України „Про затвердження Загальнодержавної соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2015 року”;
- закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів стосовно забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків”, а саме: законів України „Про державну службу в Україні”, „Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків”, „Про вибори народних депутатів України”, „Про політичні партії України”, „Про Центральну виборчу комісію”, „Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів”;
- постанов Кабінету Міністрів „Про затвердження типового положення „Про радника з гендерних питань”, „Про гендерний ресурсний центр”, „Про гендерний моніторинг” тощо.

4. Розробити механізм більш активного залучення членів Міжвідомчої ради з питань сімейної, гендерної політики, демографії та протидії торгівлі людьми до її роботи – формування порядку денного, прийняття рішень, відстежування результативності.

5. Активізувати формування консультативно-дорадчих органів з гендерних питань при міністерствах та інших органах, які відповідають за гендерну політику на національному рівні. У тих міністерствах, де такі органи існують, сприяти ефективності роботи цих дорадчих органів.

6. Використовувати веб-сайти центральних та місцевих органів влади як джерело інформації з питань гендерної політики: розміщувати інформацію про відповідальних, про плани, заходи, результати.

7. Необхідно вдосконалити механізм упровадження гендерної рівності шляхом його конкретизації.

8. Регіональні програми із впровадження гендерної політики повинні враховувати регіональну специфіку, для чого необхідно запровадити практику регіонального гендерного портретування на постійній основі.

9. Написання й затвердження Державної та регіональних гендерних програм має відбуватися публічно, за участі гендерних експертів і НДО.

10. Має бути гарантоване об'єктивне інформаційне забезпечення процесу упровадження, проведення моніторингу політики рівних прав і можливостей для жінок і чоловіків в Україні та оцінювання результатів відповідної діяльності.

11. Необхідно пропагувати на обласному рівні створення гендерних експертних груп як колективного органу для розроблення ініціатив щодо подолання гендерних проблем, розгляду скарг та звернень громадян з питань рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

12. Гендерний компонент і регіональна специфіка мають враховуватись в усіх обласних програмах.

13. Проекти обласних програм мають обов'язково проходити не лише законодавчо обумовлену гендерно-правову експертизу, а й попереднє публічне обговорення.

14. Збільшити обсяги фінансування програм гендерної рівності до рівня, що відповідає реальним потребам, зокрема шляхом фінансування гендерноорієнтованих заходів в рамках інших, аніж гендерна, програм. Не допускати скорочення фінансування відповідно до запланованих коштів.

15. Сприяти більш ефективному використанню позабюджетних коштів, які виділяються міжнародними організаціями та фондами для впровадження гендерної політики в Україні.

16. Активізувати співпрацю з громадськими організаціями до рівня постійної практики.

Перелік додатків:

1. Державна програма з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року.
2. Наказ про затвердження персонального складу Міжвідомчої ради з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку та протидії торгівлі людьми.
3. Структури гендерного механізму на національному і місцевому рівнях.
4. Інформація про використання коштів з місцевого бюджету у 2007-2009 роках на реалізацію державної програми з утвердження гендерної рівності на період до 2010 року
5. Опитувальник моніторингу центральних органів влади.
6. Зведена таблиця наявності в центральних органах влади гендерних радників і рад.
7. Перелік сайтів, що аналізувалися.
8. Мапа гендерних ресурсних центрів, гендерних рад і радників.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА
від 27 грудня 2006 р. N 1834
Київ

**Про затвердження Державної програми
з утвердження гендерної рівності в українському
суспільстві на період до 2010 року**

Кабінет Міністрів України п о с т а н о в л я є:

1. Затвердити Державну програму з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року (далі - Програма), що додається.
2. Міністерству у справах сім'ї, молоді та спорту, іншим заінтересованим центральним органам виконавчої влади щороку передбачати кошти для виконання Програми в межах видатків, що визначаються їм під час складання проекту Державного бюджету України на відповідний рік, та здійснювати заходи щодо залучення позабюджетних коштів на зазначену мету.
3. Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям розробити і затвердити в місячний строк регіональні програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року та забезпечити їх виконання.
4. Міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям надсилати раз на півроку до 20 числа місяця, що настає за звітним періодом, Міністерству у справах сім'ї, молоді та спорту інформацію про хід виконання Програми для її узагальнення та подання річного звіту до 20 березня Кабінетові Міністрів України.

Прем'єр-міністр України

В.ЯНУКОВИЧ

Інд. 28

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 27 грудня 2006 р. N 1834

**ДЕРЖАВНА ПРОГРАМА
з утвердження гендерної рівності в українському
суспільстві на період до 2010 року**

Загальна частина

Досягнення рівності між жінками і чоловіками є однією з передумов забезпечення стабільного розвитку українського суспільства на засадах демократії.

Україна підписала міжнародні документи, в яких визнається гендерна дискримінація, і взяла зобов'язання щодо її подолання.

Дискримінація за ознакою статі спостерігається в усіх сферах життя українського суспільства. В органах законодавчої влади жінки становлять 8,5 відсотка, серед голів обласних державних адміністрацій лише три жінки, у великому промисловому бізнесі жінки обіймають лише два відсотки посад, серед власників середнього і малого бізнесу - 20 відсотків. Заробітна плата жінок майже на третину менша, ніж чоловіків, безробітних жінок значно більше, ніж безробітних чоловіків, пенсія жінок, за прогнозом, через 20-30 років становитиме у середньому 40-45 відсотків пенсії чоловіків. Жінка працює фактично на 4-6 годин більше, ніж чоловік. Праця у домашньому господарстві не враховується як продуктивна.

Разом з тим у країні дуже загострились проблеми чоловіків. Чоловіче безробіття зростає швидшими темпами, ніж жіноче. Чоловіки йдуть на пенсію на п'ять років пізніше, ніж жінки, хоча тривалість їх життя на 12 років менша. Такі хвороби, як туберкульоз, алкоголізм, наркоманія, і таке явище, як суїцид, панують переважно в чоловічому середовищі. Надзвичайно гострою є проблема збереження репродуктивного здоров'я чоловіків.

Для виконання Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (2866-15), досягнення цілей розвитку, проголошених Декларацією тисячоліття ООН (995_621), необхідно здійснити комплекс заходів для розв'язання гендерних проблем в усіх сферах життєдіяльності суспільства.

Мета та основні завдання Програми

Метою Програми є утвердження рівних прав жінок і чоловіків та рівних можливостей для їх реалізації як основного права людини.

Основними завданнями Програми є:

- формування та реалізація державної політики у сфері забезпечення гендерної рівності;
- створення відповідної нормативно-правової бази;
- приведення галузевих нормативно-правових актів у відповідність із Законом України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (2866-15);
- адаптація законодавства України до законодавства ЄС у сфері забезпечення гендерної рівності;

удосконалення механізму здійснення гендерно-правової експертизи чинного законодавства та проектів нормативно-правових актів;

створення інституційного механізму забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; впровадження гендерних підходів у діяльність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;

підготовка та опублікування державної доповіді про виконання в Україні Конвенції ООН «Про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок» (995_207), щорічної державної доповіді щодо утвердження гендерної рівності в Україні;

забезпечення співпраці центральних та місцевих органів виконавчої влади у вивченні гендерних питань з науково-дослідними установами Національної академії наук, залучення до проведення наукових та експертних досліджень громадських організацій та міжнародних агентств;

підтримка громадських ініціатив, спрямованих на формування гендерної культури, подолання усталених стереотипів щодо ролі та місця жінок у суспільстві;

залучення до підготовки рішень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань гендерної рівності вітчизняних та міжнародних громадських організацій;

організація громадського обговорення проектів нормативно-правових актів і програм, спрямованих на забезпечення гендерної рівності;

проведення конференцій, засідань за круглим столом, навчальних семінарів, інших масових заходів;

проведення інформаційно-просвітницької роботи з питань ліквідації всіх форм дискримінації за ознакою статі, подолання стереотипів щодо ролі жінок і чоловіків у сім'ї та суспільстві, утвердження духовних цінностей, формування відповідального материнства і батьківства, забезпечення гендерного паритету в духовній сфері;

забезпечення включення гендерної складової до програм соціально-економічного розвитку регіонів та галузей, а також дотримання гендерної рівності під час вирішення кадрових питань у центральних та місцевих органах виконавчої влади;

проведення моніторингу з дотримання засобами масової інформації вимог із забезпечення рівноправності статей під час розміщення рекламних оголошень стосовно працевлаштування, публікації матеріалів щодо ситуації на ринку праці, а також висвітлення ролі жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності.

Для виконання Програми необхідно здійснити заходи згідно з додатком.

Очікувані результати

Виконання Програми дасть змогу:

стабілізувати соціальне становище в державі та забезпечити злагоду в суспільстві;

підвищити рівень та якість життя жінок і чоловіків;

забезпечити рівність прав та можливостей жінок і чоловіків у працевлаштуванні, просуванні по службі, підвищенні кваліфікації та перепідготовці, провадженні підприємницької діяльності, поєднанні трудової діяльності з виконанням сімейних обов'язків;

продовжити процес формування державної політики у сфері забезпечення гендерної рівності;

підвищити рівень соціально-правового захисту жінок і чоловіків;

розробити ефективний механізм забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків як на державному, так і на місцевому рівні;

забезпечити розвиток паритетної демократії в Україні;

спрямувати зусилля центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадськості на підвищення ефективності проведення державної політики у сфері забезпечення гендерної рівності.

ПЛАН
заходів щодо утвердження гендерної рівності
в українському суспільстві на період до 2010 року

1. Подання пропозицій і складення плану проведення гендерно-правової експертизи актів законодавства на відповідний рік.

Мін'юст, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування за участю громадських організацій. До 1 грудня року, що передує планованому.

2. Приведення галузевих нормативно-правових актів у відповідність із Законом України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (2866-15).

Центральні органи виконавчої влади.
2007-2008 роки.

3. Розроблення проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про попередження насильства в сім'ї».

Мінсім'ямолодьспорт, Мін'юст, МВС.
2007-2008 роки.

4. Вивчення питання та у разі потреби підготовка проекту закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (80731-10, 80732-10) та Кримінального кодексу України (2341-14) щодо встановлення відповідальності за порушення законодавства про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Мін'юст, Мінсім'ямолодьспорт.
2007 рік.

5. Здійснення заходів з приведення законодавства України у відповідність з міжнародними нормами та стандартами у сфері забезпечення гендерної рівності.

Мінсім'ямолодьспорт, Мін'юст, МЗС.
2007-2009 роки.

6. Ініціювання утворення при Кабінеті Міністрів України Міжвідомчої гендерної ради.

Мінсім'ямолодьспорт.
Грудень 2006 р.-2007 рік.

7. Утворення при центральних та місцевих органах виконавчої влади консультативно-дорадчих органів, експертних робочих груп з гендерних питань за участю науковців і представників громадських організацій.

Мінсім'ямолодьспорт, інші
центральні та місцеві органи
виконавчої влади.
2007 рік.

8. Підготовка державної доповіді про виконання в Україні Конвенції ООН «Про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок» (995_207).

Мінсім'ямолодьспорт, МЗС, інші
центральні та місцеві органи
виконавчої влади.
Грудень 2006 р. і 2010 рік.

9. Забезпечення підготовки та публікації щорічної державної доповіді щодо утвердження гендерної рівності в Україні.

Мінсім'ямолодьспорт, інші
центральні та місцеві органи
виконавчої влади.
2008-2010 роки

10. Розгляд на сесіях органів місцевого самоврядування, колегіях місцевих держадміністрацій питання щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків та впровадження гендерних підходів у діяльність зазначених органів.

Мінсім'ямолодьспорт,
місцеві органи виконавчої влади та
органи місцевого самоврядування.
2007-2010 роки.

11. Вивчення питання та підготовка у разі потреби пропозицій щодо внесення змін до виборчого законодавства і Закону України «Про політичні партії в Україні» (2365-14) стосовно впровадження гендерних квот як тимчасових спеціальних заходів з утвердження рівності прав жінок і чоловіків.

Мінсім'ямолодьспорт, Мін'юст,
інші центральні органи виконавчої
влади. 2007 рік

12. Вивчення питання та у разі потреби підготовка проекту закону про внесення змін до Законів України «Про Центральну виборчу комісію» (1932-15), «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» (1667-15) і «Про вибори народних депутатів України» (1665-15) щодо паритетного представництва жінок і чоловіків у складі Центральної, територіальних і дільничних виборчих комісій та комісій з референдуму.

Мінсім'ямолодьспорт, Мін'юст.
2007-2008 роки.

13. Проведення гендерного аналізу кадрового складу центральних та місцевих органів виконавчої влади, а також працівників галузей.

Головдержслужба,
Мінсім'ямолодьспорт, центральні
та місцеві органи виконавчої
влади.
2007-2010 роки.

14. Врахування під час формування кадрового резерву та затвердження на керівні посади в органах виконавчої влади показника пропорційно збалансованого представництва кандидатур кожної статі.

Головдержслужба,
Мінсім'ямолодьспорт, центральні
та місцеві органи виконавчої
влади, органи місцевого
самоврядування.
Грудень 2006 р.-2010 рік.

15. Забезпечення стажування осіб, що перебувають у резерві на керівні посади в центральних та місцевих органах виконавчої влади, з дотриманням вимог гендерної рівності.

Головдержслужба,
Мінсім'ямолодьспорт, центральні
та місцеві органи виконавчої
влади.
2007-2010 роки.

16. Проведення аналізу рівня доходів жінок і чоловіків у різних галузях відповідно до цілей розвитку, проголошених Декларацією тисячоліття ООН (995_621).

Мінпраці, Держкомстат,
центральні та місцеві органи
виконавчої влади.
2007-2010 роки.

17. Здійснення заходів, спрямованих на формування свідомого ставлення суспільства до забезпечення гендерної рівності в галузі охорони праці та промислової безпеки. Вжиття необхідних заходів до створення безпечних для життя і здоров'я умов праці.

Держгірпромнагляд, центральні та місцеві органи виконавчої влади за участю об'єднань роботодавців та профспілок.
2007-2010 роки.

18. Сприяння включенню до Генеральної угоди між Кабінетом Міністрів України, всеукраїнськими об'єднаннями організацій роботодавців і підприємців та всеукраїнськими профспілками і профоб'єднаннями, регіональних і галузевих угод, колективних договорів положень, що забезпечують рівні права та можливості жінок і чоловіків.

Мінпраці, центральні та місцеві органи виконавчої влади за участю об'єднань роботодавців і профспілок.
2007-2010 роки.

19. Проведення експертизи навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників для загальноосвітніх і вищих навчальних закладів щодо їх відповідності принципам забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

МОН, Національна академія наук, МВС.
2007-2010 роки.

20. Забезпечення включення до навчальних програм вищих навчальних закладів, курсів підвищення кваліфікації і підготовки кадрів дисципліни з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

МОН, Національна академія наук за участю громадських організацій.
2007-2008 роки

21. Здійснення підготовки та перепідготовки кадрів для забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства шляхом проведення спеціальних курсів і занять.

МОН, Мінсім'ямолодьспорт, Національна академія наук.
2007-2010 роки.

22. Розроблення для різних верств населення спеціальних просвітницьких програм з подолання гендерних стереотипів і формування гендерної культури.

Мінсім'ямолодьспорт, МОН,
Національна академія наук за
участю громадських організацій.
2007-2009 роки.

23. Проведення навчання з питань гендерної рівності для різних категорій державних службовців.

Головдержслужба,
Мінсім'ямолодьспорт за участю
вітчизняних та міжнародних
громадських організацій.
2007-2010 роки.

24. Проведення конкурсу наукових робіт з гендерної проблематики серед учнів 10-11 класів, студентів і аспірантів та підсумкової конференції.

Мінсім'ямолодьспорт, інші
центральні та місцеві органи
виконавчої влади за участю
вітчизняних та міжнародних
громадських організацій.
2007 рік.

25. Підготовка та розповсюдження разом із засобами масової інформації циклів теле- і радіопередач з питань утвердження паритетних відносин, подолання гендерних стереотипів щодо ролі чоловіків і жінок у сім'ї та суспільстві, утвердження духовних цінностей, патріотичного та духовного виховання населення, формування відповідального материнства і батьківства, забезпечення гендерної рівності в духовній сфері.

Держкомтелерадіо, Національна
телекомпанія, Національна
радіокомпанія, Мін'юст за участю
релігійних, вітчизняних та
міжнародних громадських організацій.
2007-2010 роки.

26. Вирішення питання щодо надання можливостей для виступу фахівців центральних і місцевих органів виконавчої влади з питань гендерної рівності у засобах масової інформації.

Держкомтелерадіо,
Мінсім'ямолодьспорт, інші
центральні та місцеві органи
виконавчої влади.
2007-2010 роки.

27. Надання всебічного сприяння релігійним організаціям у реалізації добродійних проєктів.

Державний комітет у справах національностей та релігій, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади.
2007-2010 роки.

28. Проведення у закладах культури культурно-мистецьких акцій, читацьких на науково-практичних конференцій, спрямованих на піднесення ролі жінки та утвердження гендерної культури у суспільстві.

МКТ, Мінсім'ямолодьспорт, місцеві органи виконавчої влади за участю громадських організацій.
2007-2010 роки.

29. Організація виставки образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва «Жінки України - митці».

МКТ, Мінсім'ямолодьспорт, місцеві органи виконавчої влади за участю громадських організацій.
2007-2010 роки.

30. Вивчення питання щодо започаткування видання всеукраїнського журналу з питань гендерної рівності.

Мінсім'ямолодьспорт за участю вітчизняних і міжнародних громадських організацій.
2007 рік.

31. Ініціювання внесення до тематичного плану випуску пам'ятних та ювілейних монет України виготовлення монет, присвячених пам'яті Алчевської Х.Д., Латиніної Л.С., Литвиненко-Вольгемут М.І., Ужвій Н.М.

Мінсім'ямолодьспорт.
2007-2010 роки.

32. Проведення семінарів, тренінгів, засідань за круглим столом за участю викладачів вищих навчальних закладів МВС для дільничних інспекторів міліції та слухачів (курсантів) училищ початкової підготовки працівників міліції з питань запобігання насильству щодо жінок і чоловіків.

МВС, Мінсім'ямолодьспорт, МОЗ, МОН, місцеві органи виконавчої влади за участю науковців, релігійних, вітчизняних і міжнародних громадських організацій.
2007-2010 роки.

33. Забезпечення продовження роботи телефонної «гарячої лінії» та мережі телефонів довіри з питань подолання насильства щодо жінок і чоловіків.

МВС, Мінсім'ямолодьспорт, місцеві органи виконавчої влади за участю засобів масової інформації, релігійних, вітчизняних і міжнародних громадських організацій.
2007-2010 роки.

34. Проведення інформаційно-просвітницьких та освітніх заходів з питань протидії насильству щодо жінок і чоловіків.

МВС, Мінсім'ямолодьспорт, місцеві органи виконавчої влади за участю засобів масової інформації, релігійних, вітчизняних і міжнародних громадських організацій.
Грудень 2006 р.-2010 рік.

35. Удосконалення методики розслідування злочинів, пов'язаних із насильством у сім'ї, а також методики навчання працівників органів внутрішніх справ.

МВС.
2007-2008 роки.

36. Підготовка, видання та розповсюдження буклетів, плакатів та іншої літератури, а також відеороликів, спрямованих проти насильства і гендерної дискримінації.

Мінсім'ямолодьспорт, МВС, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади за участю засобів масової інформації, релігійних, вітчизняних і міжнародних громадських організацій.
2007-2010 роки.

37. Забезпечення впровадження гендерного компонента в усі міжнародні проекти і програми, які реалізуються в Україні на національному та регіональному рівні за підтримки міжнародних організацій і фондів.

Мінсім'ямолодьспорт, Мінекономіки, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади.
2007-2010 роки.

38. Включення до планів міжнародного співробітництва центральних органів виконавчої влади заходів щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, зокрема у сфері оборони, у рамках обміну досвідом з країнами, які мають значні здобутки у цій сфері.

Міноборони, інші центральні органи виконавчої влади.
2007-2010 роки.

39. Забезпечення паритетного представництва жінок і чоловіків у міжнародних делегаціях.

МЗС, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади.
2007-2010 роки.

40. Дотримання принципу гендерної рівності під час формування штату посольств, консульств та інших представництв України за кордоном.

МЗС.
2007-2010 роки.

41. Забезпечення участі України у заходах з питань гендерної рівності, що проводяться під егідою Ради Європи, ООН, ОБСЄ та інших міжнародних організацій.

Мінсім'ямолодьспорт, МЗС.
2007-2010 роки.

42. Проведення відповідно до рекомендацій шостої Європейської конференції міністрів з питань рівноправ'я Міжнародної конференції з питань гендерної рівності.

Мінсім'ямолодьспорт, МЗС.
2007 рік.

43. Вивчення можливості проведення в Україні міжнародних заходів і форумів з питань стратегічних напрямів гендерного розвитку.

Мінсім'ямолодьспорт, МЗС.
2007-2010 роки.

44. Забезпечення перекладу українською мовою міжнародно-правових документів, які визначають міжнародні стандарти у сфері гендерної рівності.

Мін'юст, МЗС.
2007-2010 роки.

45. Проведення аналізу міжнародно-правових документів з питань гендерної рівності та забезпечення підготовки пропозицій щодо доцільності приєднання України до них.

Мінсім'ямолодьспорт, Мін'юст,
МЗС, Мінпраці, інші центральні
органи виконавчої влади,
Національна академія наук.
2007-2010 роки.

46. Визначення кількісних та якісних показників оцінки стану утвердження гендерної рівності.

Мінсім'ямолодьспорт, Мін'юст,
Держкомстат, Національна
академія наук.
2007 рік.

47. Проведення моніторингу виконання Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року за всіма напрямками, в усіх галузях і сферах життєдіяльності суспільства, а також у розрізі регіонів.

Мінсім'ямолодьспорт, інші
центральні та місцеві органи
виконавчої влади, Національна
академія наук.
2007-2010 роки

48. Сприяння висвітленню у засобах масової інформації ходу виконання Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року.

Держкомтелерадіо, інші
центральні та місцеві органи
виконавчої влади.
2007-2010 роки.

49. Проведення моніторингу дотримання засобами масової інформації вимог із забезпечення рівноправності статей під час розміщення рекламних оголошень стосовно працевлаштування, публікації матеріалів щодо ситуації на ринку праці, а також висвітлення ролі жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності.

Держкомтелерадіо,
Держспоживстандарт, Мінпраці.
2007-2010 роки.

50. Продовження підготовки і видання статистичного збірника «Жінки і чоловіки в Україні».

Держкомстат.
Один раз на два роки починаючи
з 2007 року.

51. Проведення моніторингу стану впровадження гендерної складової до програм соціально-економічного розвитку регіонів і галузей.

Мінсім'ямолодьспорт, інші
центральні та місцеві органи
виконавчої влади.
2007-2010 роки.

52. Забезпечення проведення перевірки виконання Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (2866-15) держадміністраціями, зокрема Львівською та Харківською обласними - у грудні 2006 року; Одеською, Донецькою, Івано-Франківською, Тернопільською та Чернігівською обласними – у 2007; Кіровоградською, Волинською, Херсонською обласними, Київською та Севастопольською міськими - у 2008; Дніпропетровською, Сумською, Хмельницькою, Рівненською та Миколаївською обласними - у 2009; Вінницькою, Житомирською, Запорізькою, Луганською та Чернівецькою обласними - у 2010 році.

Мінсім'ямолодьспорт.

МІНІСТЕРСТВО УКРАЇНИ У СПРАВАХ СІМ'Ї, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
Мінсім'ямолодьспорт

НАКАЗ

«30» червня 2010 р.

м. Київ

№ 2000

**Про затвердження персонального складу
Міжвідомчої ради з питань сім'ї, гендерної рівності,
демографічного розвитку
та протидії торгівлі людьми**

На виконання п. 7 Положення «Про Міжвідомчу раду з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку та протидії торгівлі людьми» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2007 року № 1087 «Про консультативно-дорадчі органи з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку та протидії торгівлі людьми», з метою сприяння проведенню ефективної державної політики з питань підтримки сім'ї, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, демографічного розвитку, протидії торгівлі людьми. Попередження насильства у сім'ї:

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити персональний склад Міжвідомчої ради з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку та протидії торгівлі людьми (додається).
2. Департаменту сімейної та гендерної політики (Роденко О.В.) забезпечити організацію та проведення засідань Міжвідомчої ради з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку та протидії торгівлі людьми в порядку і в терміни, передбачені чинним законодавством.
3. Контроль а виконанням наказу залишаю за собою.

Міністр

Р.С. Сафіуллін

Додаток
До наказу Мінсім'ямолодьспорт
від 30.06.2010
№ 2000

**Персональний склад Міжвідомчої ради з питань сім'ї, гендерної рівності,
демографічного розвитку та протидії торгівлі людьми (далі – Міжвідомча рада)**

Сафіулін Равіль Сафович	– голова Міжвідомчої ради, Міністр України у справах сім'ї, молоді та спорту
Толстоухова Світлана Валентинівна	– заступник голови Міжвідомчої ради, заступник Міністра України у справах сім'ї, молоді та спорту
Пінчук Ірина Миколаївна	– секретар Міжвідомчої ради, Заступник директора департаменту сімейної та гендерної політики – начальник відділу сімейної політики міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту
Члени Міжвідомчої ради:	
Бенч Ольга Григорівна	Заступник міністра культури і туризму України
Бондаренко Андрій Юрійович	Заступник Міністра України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи
Бондаренко Олена Федорівна (за згодою)	Голова підкомітету з міжнародно-правових питань та гендерної політики Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин, народний депутат України
Власенко Наталія Степанівна	Заступник Голови Державного комітету статистики України
Горбунова Лідія Миколаївна	Заступник Міністра юстиції України
Горобцов Володимир Олексійович	Заступник Голови Державного комітету телебачення і радіомовлення України
Демченко Руслан Миколайович	Заступник Міністра закордонних справ
Зайцева Ірина Павлівна	Заступник Міністра освіти і науки України
Зима Леонід Миколайович	Заступник Міністра внутрішніх справ України, начальник кримінальної міліції

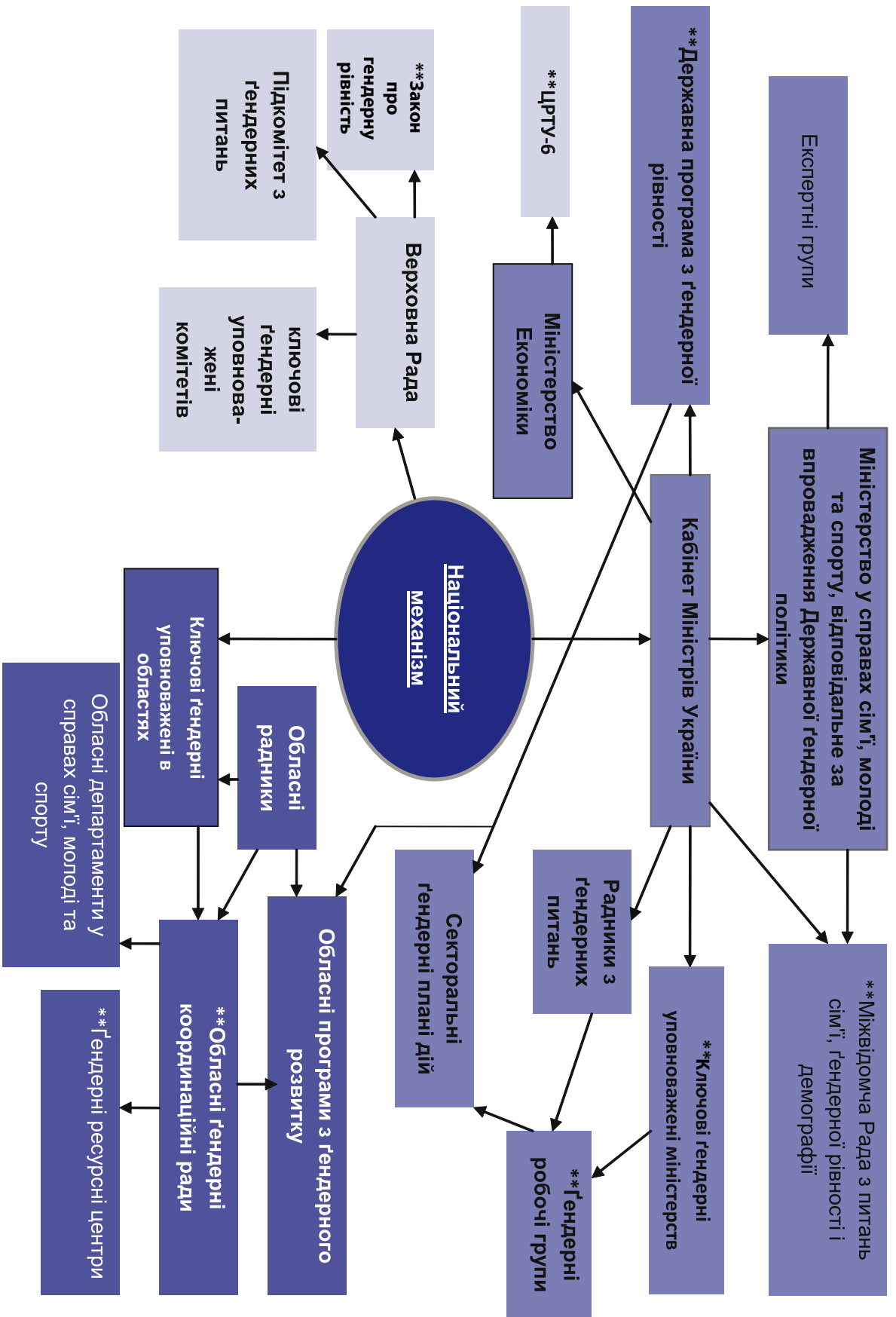
Кохан Володимир Григорович	Заступник директора Департаменту по роботі з особовим складом – начальник управління по роботі з персоналом Державної прикордонної служби України
Крючкова Ірина Вікторівна	Заступник Міністра економіки України
Лазоришинець Василь Васильович	Перший заступник Міністра охорони здоров'я України
Марценюк Олександр Валерійович	Консультант-експерт Головного управління по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю Служби Безпеки
Рибак Сергій Олександрович	Заступник Міністра фінансів України
Свищева Світлана Іванівна	Заступник Голови Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємства
Скорченко Анатолій Федорович	Заступник Міністра аграрної політики України
Фоменко Катерина Олександрівна	Заступник Міністра транспорту та зв'язку України
Черкасов Андрій Володимирович	Заступник Міністра праці та соціальної політики України
Шмідт Вікторія Юріївна	Начальник відділу взаємодії з неурядовими, міжнародними та правозахисними організаціями з питань біженців та притулку Департаменту у справах біженців та притулку Державного комітету України у справах національностей та релігії
Беха Іван Дмитрович (за згодою)	Директор інституту проблем виховання, дійсний член НАПН України, доктор психологічних наук, професор
Горбунова Оксана Гаврилівна (за згодою)	Заступник координатора Програми з протидії торгівлі людьми Представництва Міжнародної організації з міграції в Україні
Іванова Наталія Іванівна (за згодою)	Представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з питань рівноправ'я та недискримінації, керівник Департаменту соціально-економічних та культурних прав громадян
Кобилянська Лариса Станіславівна (за згодою)	Радник Прем'єр-міністра України Керівник Програми рівних можливостей ПРООН

Колос Лариса Євгеніївна (за згодою)	Голова правління МГО «Школа рівних можливостей»
Левченко Катерина Борисівна (за згодою)	Президент Міжнародного правозахисного центру «Ла Страда – України»
Лібанова Елла Марленівна (за згодою)	Директор Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України, член-кореспондент НАН України
Мельник Тамара Михайлівна (за згодою)	Радник Міністра України у справах сім'ї, молоді та спорту. Експерт з гендерних питань
Моніка Платек (за згодою)	Довгостроковий експерт проекту Ради Європи «Із зміцнення та захисту прав жінок та дітей в Україні»
Руденко Тетяна Євгенівна (за згодою)	Координатор проектів ОБСЄ в Україні
Савчук Сергій Петрович (за згодою)	Національний координатор проекту ЄС-МБП «Рівність жінок і чоловіків у світі праці»
Суслова Олена Іванівна (за згодою)	Голова ГО «Інформаційно-консультативний жіночий центр»

Заступник директора департаменту
Сімейної і гендерної політики –
Начальник відділу гендерної політики

О.В. Роденко

Додаток 3

* Фінансуються з місцевих (обласних) бюджетів
 ** підтримка ПРООН

Інформація про використання коштів з місцевого бюджету у 2007-2009 роках на реалізацію державної програми з утвердження гендерної рівності на період до 2010 року¹⁷

Області	Назва обласної програми	Використано коштів:			Всього
		у 2007 році (грн.)	у 2008 році (грн.)	у 2009 році (грн.)	
Рада міністрів Автономної Республіки Крим	Республіканська програма з утвердження гендерної рівності в автономній Республіці Крим на період до 2010 року, затверджена постановою Верховної Ради Автономної Республіки Крим від 23 травня 2007 р. №451-5/07	7400	17000	12800	37200,00
Волинська	Обласна програма забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на 2007-2010 роки	75	88,96	93	256,96
Вінницька	Обласна програма з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року	17300	50000	22500	89800,00
Дніпропетровська	Поліпшення становища сімей та жінок у Дніпропетровській області на 2007 – 2011 роки	83000	108000	89000	280000,00
Донецька	Регіональна комплексна програма “Молодь. Сім’я. Діти” на 2008-2012 роки	59640	65361	132000	257001,00
Житомирська	Обласна програма з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період 2010 року	42,2	45,9	55,8	143,90
Закарпатська	Регіональна програма утвердження гендерної рівності в українському суспільстві	60000	73000	15300	148300,00

¹⁷ За даними Департаменту сімейної і гендерної політики та організації оздоровлення Міністерства України у справах сім’ї, молоді та спорту, грудень 2009, <http://www.kmu.gov.ua/sport/doccatalog/document?id=111632>

Запорізька	Обласна програма підтримки молоді на 2004-2008 роки, затверджена рішенням обласної ради від 11.06.2004 №9	21400	37200	-	58600,00
	Обласна програма “Сильна родина – міцна країна”, затверджена рішенням від 18.12.2008 №5			25300	25300,00
Івано-Франківська	“Обласна програма з утвердження гендерної рівності в суспільстві на 2007-2010 роки”, затверджена розпорядженням голови ОДА від 13.07.07р. №393	20000	20000	20000	60000,00
Київська обласна	Обласна програма забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків Київської області протягом 2007-2010 років, затверджена рішенням Київської обласної ради від 10.04.2008 № 273-16-V	0	2600	50000	52600,00
Кіровоградська	На виконання програми з утвердження гендерної рівності у Кіровоградській області	60000	64000	54600	178600,00
Луганська	Обласна програма забезпечення рівних прав та можливостей чоловіків і жінок у Луганській області (рішення обласної ради від 26.01.2006 № 23/12)	22230	18827	18310	59367,0
Львівська	Розпорядження голови Львівської облдержадміністрації від 28.02.2007р. №180 “Про затвердження програми з утвердження гендерної рівності у Львівській області до 2010 р.”	55000	48639	22200	125839,00
Миколаївська	Розпорядження голови облдержадміністрації від 03.04.2007 №84 “Про обласну Програму з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року”	12000	123200	60000	195200,00
Одеська	Обласна програма з утвердження гендерної рівності	53999,2	66994	0	120993,20

Полтавська	Обласна програма з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року	50000	60000	60000	170000,00
Рівненська	Обласна програма з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року	0	25	25	50,00
Сумська	“Про програму забезпечення рівності жінок і чоловіків в області на період до 2010 року”, затвердженої рішенням обласної ради від 21.09.2007 р.	20000	25000	15000	60000,00
Тернопільська	Регіональна програма з утвердження гендерної рівності на території області на період до 2010 року	10000	70000	40000	120000,00
Харківська	Обласна програма «Молодь Харківщини» на 2006-2008 роки (на виконання Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року)	91628,06			364108,06
	Обласна Програма забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на 2008-2010 роки		247480		
	Програма розвитку гуманітарної сфери Харківської області на 2009-2013 роки			25000	
Херсонська	Обласна програма з утвердження гендерної рівності в області на період до 2010 року, затверджена рішенням обласної ради від 18 грудня 2007 року №506	-	15000	10000	25000,00
Хмельницька	Утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року (затверджена рішенням восьмої сесії обласної ради від 25 квітня 2007 року № 11-8/2007)	10462	8639,1	10743	29844,10
Черкаська	Обласна програма з утвердження гендерної рівності на період до 2010 року від 27.04.2007 № 10-10/У	11000	91000	48000	150000,00

Чернівецька	Програма впровадження гендерної рівності, підтримки сім'ї та протидії торгівлі людьми в Чернівецькій області на період 2008-2010 роки	-	-	100000	100000,00
Чернігівська	Обласна програма "Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків Чернігівської області до 2010 року"	-	22199,17	60000	82199,17
м.Київ	Програма з утвердження гендерної рівності у м. Києві на період до 2010 року	-	50000	-	50000,00
м.Севастополь	Розпорядження голови міської держадміністрації від 30 липня 2007 року №683-р "Регіональний план заходів по затвердженню гендерної рівності у м. Севастополь на період до 2010 року"	3000	5000	5000	13000,00
		2007 рік	2008 рік	2009 рік (заплановано)	
ВСЬОГО		668176,4	1289299	895926,8	2853402,20

МОНІТОРИНГ

Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві (до 2010 р) ВГО «Жіночий консорціум України»

ШАНОВНІ УЧАСНИЦІ ТА УЧАСНИКИ!

ВГО «Жіночий консорціум України» проводить моніторинг виконання Державної та обласних програм з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві (до 2010 р) з метою оцінки їх ефективності, виявлення успішних практик та розробки рекомендацій для нової програми на період 2011 -2015 рр.

Запрошуємо Вас до участі і просимо відповісти на запитання запропонованої анкети.

Дякуємо за співпрацю!

Розділ 1. Інформація про учасника моніторингу.

1. Яке Міністерство Ви представляєте?
2. Визначте, будь-ласка, структурний підрозділ.
3. На якій посаді Ви працюєте?
4. Як довго Ви працюєте на вказаній посаді (років, місяців)?
5. Чи включає перелік службових обов'язків за Вашою посадою гендерну складову?

ТАК

НІ

6. Якщо „ТАК”, просимо зазначити, які саме обов'язки:
7. Чи включена в Ваші службові обов'язки діяльність, яка спрямована на виконання Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві (до 2010 р.)?

ТАК

НІ

8. Якщо „ТАК”, просимо зазначити, які саме обов'язки і на підставі якого документу?:
9. Кому Ви безпосередньо підпорядковуєтеся стосовно діяльності з впровадження гендерної рівності

Розділ 2. Інституційне утвердження гендерної рівності в Україні

10. Який підрозділ у Вашій організації є відповідальним за виконання Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві (до 2010 р)?
11. Які уповноваження має підрозділ, відповідальний за виконання Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві (до 2010 р) і яким документом ці повноваження унормовуються? (надайте, будь-ласка, копію документу)
12. Які заходи проводилися на забезпечення виконання Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві (до 2010 р.)?
13. Чи маєте Ви інформацію про Координаційну раду при Кабміні?

ТАК

НІ

14. Якщо ТАК, чи входить хтось із представників Вашої організації до її складу?

ТАК	НІ
15. Якщо ТАК, хто саме?	
16. Чи виносила Ваша організація на порядок денний Ради свої пропозиції?	

ТАК	НІ
17. Якщо так, які саме і чи було їх враховано/ розглянуто?	
18. Наскільки ефективно, на Вашу думку, працює ця Рада? Чому Ви так вважаєте?	
19. Чи створена гендерна рада при Вашому міністерстві?	

ТАК	НІ
20. Якщо ТАК, просимо надати детальнішу інформацію про наступне:	
• Дата створення: • Хто входить до її складу (будь-ласка, надайте перелік членів) • Як часто вона збирається? • Які питання розглядалися і рішення приймалися? (будь-ласка, надайте протоколи) • Позитивні результати: • Недоліки:	
21. Чи призначено у Вашому Міністерстві радника з гендерних питань?	

ТАК	НІ
22. Якщо „ТАК”, просимо зазначити наступні деталі:	
• Дата призначення: • Дані прорадника – ПІБ, посада або зайнятість: • Рівень ефективності співпраці з міністерством, на Вашу думку: • Особисті ініціативи, публічність радника:	
23. Чи знаєте Ви про громадські організації різного рівня, що впроваджують гендерно - орієнтовану діяльність?	

ТАК	НІ
24. Якщо „ТАК”, просимо зазначити наступні деталі:	
24.1 Як Ви дізнаєтеся про громадські організації різного рівня, що впроваджують гендерно - орієнтовану діяльність?	
24.2 Чи є у Вас доступ до баз даних про громадські організації різного рівня, що впроваджують гендерно - орієнтовану діяльність? До яких саме?	
24.3 якими громадськими організаціями Ви співпрацювали в напрямку впровадження гендерної політики?	

Розділ 3. Фінансове забезпечення Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві (до 2010 р)?

25. Чи маєте Ви доступ до інформації про фінансове забезпечення Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві (до 2010 р)?

ТАК	НІ
26. Якщо „ТАК”, просимо зазначити наступні деталі:	
26.1 Яким було запитване фінансування протягом 2006-2010 рр.	

2006	2007	2008	2009	2010

26.2 Яким було затверджене фінансування на 2006-2010 рр.:

2006	2007	2008	2009	2010

26.3 На що було передбачено фінансування, просимо зазначити деталі:

2006	
2007	
2008	
2009	
2010	

26.4 Чи здійснюється фінансування програми з інших, аніж державних бюджетних, джерел (додаткові джерела для фінансування, напр., гранти, спонсорська допомога, інше):

ТАК

НІ

26.4.1 Якщо ТАК, вкажіть, будь-ласка, річні обсяги фінансування з альтернативних джерел

2006	
2007	
2008	
2009	
2010	

26.5 Чи існують ресурси для фінансування гендерної діяльності громадських організацій?

ТАК

НІ

26.5.1 Якщо „ТАК”, просимо зазначити, які напрямки діяльності обираються для фінансування:

- Конкурси
- Наявність практики соціального замовлення
- Спільні заходи
- Інше (детальніше)

Розділ 4. Співпраця влади і громадськості для впровадження гендерної політики.

27. Чи вважаєте Ви діяльність, спрямовану на впровадження гендерної політики Вашого міністерства, прозорою, а інформацію про цю діяльність доступною?

ТАК

НІ

28. Поясніть, будь-ласка Вашу відповідь

29. Чи співпрацює Ваша організація с громадськими організаціями?

ТАК

НІ

30. Якщо „ТАК”, просимо зазначити наступні деталі:

30.1. Які саме організації є Вашими партнерами?

30.1. Які консультації з громадськістю проводилися, як часто, яка ефективність¹⁸?

31. Чи є можливість для громадян звернутися з особистими питаннями та отримати відповіді на звернення щодо гендерної дискримінації?

ТАК

НІ

32. Як здійснюється підтримка громадських ініціатив?

33. Які громадські ініціативи отримують підтримку?

34. Які проблемні питання, що стосуються компетенції вашого міністерства із впровадження гендерної рівності, на Вашу думку, не були враховані в Державній програмі з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві (до 2010 р)?

35. Які приклади успішних практик виконання Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві (до 2010 р.) Ви можете зазначити?

¹⁸ Відповідно до Указу Президента України від 31 липня 2004р №854/2004 “Про забезпечення умов для більш широкої участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики”; Постанови Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 року №1378 “Деякі питання щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики”; Указу Президента України від 15 вересня 2005р №1276/2005 “Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики”

№	Назва установи*	Підрозділ, відповідальний за виконання Державної програми	Чи призначено у Вашому міністерстві радника з гендерних питань?	Чи створена гендерна рада?
1	Міністерство охорони навколишнього середовища	Не відомо	не відомо	так
2	Міністерство праці і соціалістики	Департамент стратегії соціального розвитку	ні	так
3	Мінвугілляпром	Інформаційно-аналітичний департамент	ні	ні
4	Мінпромполітики	Управління кадрів	ні	так
5	Мінрегіонбуд	Окремі структурні підрозділи центрального апарату Міністерства	ні	ні
6	Держкомтелерадіо	Департамент телебачення і радіомовлення	так	так
7	Міністерство з питань житлово-комунального господарства	Управління кадрового забезпечення	ні	не відомо
8	Міністерство культури і туризму	Відділ регіональної політики у сфері культури	ні	не відомо
9	Міністерство закордонних справ	Департамент персоналу	так	так
10	Мінекономіки	Не відомо	ні	ні
11	Держгірпромнагляду	Не входить до компетенції нашого органу	ні	ні
12	Міністерство надзвичайних ситуацій	Управління соціально-гуманітарної роботи та психологічного забезпечення	ні	так

13	Міністерство внутрішніх справ	Департамент кадрового забезпечення, відділ моніторингу дотримання прав людини в діяльності органів внутрішніх справ	ні	ні
14	Міністерство освіти і науки	Всі підрозділи МОН, до функції яких належать питання, що стосуються впровадження принципів гендерної рівності	ні	так
15	Головне управління державної служби	п.23 - управління з організації технічного навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування; пп. 13-15 - Департамент персоналу державних органів та органів місцевого самоврядування	ні	ні
16	Національна академія наук	Не відомо	ні	ні
17	Міністерство оборони	Департамент соціальної та гуманітарної політики	так	не відомо
18	Міністерство юстиції	Не відомо	не відомо	не відомо
19	Міністерство фінансів	Не відомо	не відомо	не відомо
20	Національна телекомпанія	Не відомо	не відомо	не відомо
21	Міністерство сім'ї, молоді та спорту	Не відомо	не відомо	не відомо

* Установи розміщені в порядку надходження відповідей на запит моніторингу

№	Назва міністерства	Сайт	Наявність інформації про впровадження гендерної рівності	Короткий опис інформації або примітка
1	Міністерство фінансів	http://www.minfin.gov.ua	Є лише опосередкована інформація	Інформація про наявність Департаменту фінансів охорони здоров'я та соціальних програм. Розділ «Функції структурних підрозділів». Одна з функцій «Координація діяльності учасників бюджетного процесу з питань виконання державного бюджету в частині здійснення видатків на охорону здоров'я, соціальний захист населення, соціальне та пенсійне забезпечення, фізичну культуру та спорт, заходи щодо соціального захисту дітей, жінок, сім'ї та молоді, та соціальний захист осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.» (http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=121872&cat_id=80156)
2	Міністерство екології та природних ресурсів	http://www.menr.gov.ua/	Нема	
3	Міністерство закордонних справ	http://www.mfa.gov.ua/	Є лише опосередкована інформація	Є окремий розділ «Права людини» (Рада ООН з прав людини, Рада Європи та Організація з безпеки та співробітництва в Європі).
4	Міністерство соціальної політики	http://www.mlsp.gov.ua/control/uk/index	Є лише опосередкована інформація	Є соціальний звіт за 2009 рік. В звіті надаються показники економічного розвитку, наводяться статистичні дані, проте відсутня гендерно-диференційована статистика і подається узагальнено http://www.mlsp.gov.ua/control/uk/publish/article;jsessionid=EF9DE48CC2CC9E201369C5FA6A5C316?art_id=106383&cat_id=47161

5	Міністерство вугільної промисловості	http://www.mvp.gov.ua/mvp/control/uk/index	Нема	
6	Міністерство промислової політики	http://industry.kmu.gov.ua/control/uk/index	Нема	
7	Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства	http://www.minregionbud.gov.ua/uk/index	Нема	
8	Міністерство оборони	http://www.mil.gov.ua/	Є	Надається інформація про структуру Міністерства оборони України, де зазначається, серед інших, наявність Департаменту соціальної та гуманітарної політики: http://www.mil.gov.ua/index.php?part=department&lang=ua Серед основних завдань Департаменту визначено – «реалізація принципів державної політики щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».
9	Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту	http://www.kmu.gov.ua/sport/control/uk/index	Є	В Розділі Сім'я – підрозділи: <ul style="list-style-type: none"> • Попередження насильства в сім'ї • Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків • Протидія торгівлі людьми • Національна доповідь "Цілі Розвитку Тисячоліття Україна - 2010" та ін. В підрозділі «Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» надається інформація про події (остання інформація за 2010 рік), проекти (законів, постанов, наказів та ін. – остання інформація за 2010р.), Міжнародні, всеукраїнські та місцеві громадські організації, що працюють для забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків”, вибіркова гендерна статистика та нормативно-правові акти. На сайті й досі надається інформація про наявність Департаменту сімейної і гендерної політики в структурі Міністерства (контакти, діяльність департаменту та презентація діяльності).

10	Міністерство з питань житлово-комунального господарства	www.minjkg.gov.ua/	Сайт тимчасово виконаний: знаходиться на поточній реконструкції	
11	Міністерство юстиції	http://www.minjust.gov.ua/	Є	<p>В розділі Структурні підрозділи Міністерства надається інформація про наявність Департаменту соціального, трудового та гуманітарного законодавства. Одним із основних завдань Департаменту зазначається здійснення правової експертизи Законів, що подаються на підпис Президентів України з питань інформаційного та гуманітарного законодавства, зокрема, про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.</p> <p>В розділі Нормотворча діяльність надається інформація про Гендерно-правову експертизу:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Правові засади проведення гендерно-правової експертизи • Інша інформація щодо проведення гендерно-правової експертизи • Інформаційні матеріали щодо подолання гендерного насильства в Україні • План проведення гендерно-правової експертизи актів законодавства (з 2007 по 2011 рр.) • Висновки за результатами проведення гендерно-правової експертизи актів законодавства (з 2007 по 2010 рр.) <p>Сайт є «дружнім» до користувача - надається чітка інформація про відповідальних осіб у кожному із департаментів Міністерства, сфери їх відповідальності, з телефонами та електронними адресами.</p>
12	Міністерство освіти і науки, молоді та спорту	http://www.mon.gov.ua/	Є лише опосередкована інформація	В Розділі “Соціальний захист. Нормативні акти” (архів) - Постанова КМУ «Про Національний план дій щодо поліпшення становища жінок та сприяння впровадженню гендерної рівності у суспільстві на 2001-2005 роки».

13	Міністерство охорони здоров'я	http://www.moz.gov.ua/ua/portal/	Нема	В структурі Міністерства серед департаментів зазначається наявність окремого Департаменту материнства, дитинства та санаторного забезпечення, до складу якого входить відділ медико-соціальних проблем матерів та дітей.
14	Міністерство внутрішніх справ	http://www.mvs.gov.ua/mvs/control	Є	На сайті розміщений окремий розділ Права людини, в якому є підрозділ Публікації. В даному підрозділі висвітлюється інформація/новини про тренінги з питань попередження насильства у сім'ї для дільничних інспекторів системи органів внутрішніх справ України, кадрову політику МВС в контексті відповідності вимогам гендерного паритету, основні проблеми порушення прав людини в торгівлі людьми, гендерну проблематику в діяльності Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності (до постановки проблеми) та ін.
15	Міністерство культури і туризму	http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/index	Нема	
16	Міністерство економічного розвитку і торгівлі	http://me.kmu.gov.ua/control/uk/index	Нема	
17	Міністерство аграрної політики	http://www.minagro.gov.ua/	Нема	
18	Міністерство енергетики та вугільної промисловості	http://mpe.kmu.gov.ua/fuel/control/uk/index	Нема	
19	Міністерство інфраструктури	http://www.mintrans.gov.ua/	Нема	
20	Міністерство надзвичайних ситуацій	http://www.mns.gov.ua/	Нема	